Qeveria e Republikës së Maqedonisë

Komiteti Kombëtar për Parandalim të Ekstremizmit të Dhunshëm dhe Luftës Kundër Terrorizmit

STRATEGJIA NACIONALE E REPUBLIKËS SË MAQEDONISË PËR LUFTË KUNDËR TERRORIZMIT

(2018-2022)

Shkup
Shkurt 2018

Përmbajtja

Parathënie 2

DEKLARATË NGA KRYEMINISTRI I REPUBLIKËS SË MAQEDONISË 3

DEKLARATA E PËRBASHKËT E KOORDINATORIT KOMBËTAR DHE ZËVENDËS KOORDINATORIT KOMBËTAR TË KKLEDHLT PËR LUFTË KUNDËR TERRORIZMIT 4

REZIME 5

PRIORITETET E PËRGJITHSHME STRATEGJIKE TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË PËR PARANDALIMIN E EKSTREMIZMIT TË DHUNSHËM DHE LUFTËN KUNDËR TERRORIZMIT 7

HYRJE 9

KUNDËRSHTIMI I EKSTREMIZMIT TË DHUNSHËM DHE TERRORIZMIT: KUPTIMI DHE PRANIMI I DALLIMEVE, NGJASHMËRITË DHE LIDHJET 9

METODOLOGJIA PËR STRATEGJITË KOMBËTARE PËR PEDH DHE LKT 13

TERMINOLOGJIA (FJALORTH PËRSHKRIMI I TERMEVE) 15

VIZIONI dhe MISIONI PËR PARANDALIMIN E EKSTREMIZMIT TË DHUNSHËM DHE LUFTËN KUNDËR TERORIZMIT 16

ANALIZA STRATEGJIKE E RRETHINËS 17

TË KUPTUARIT E KËRCËNIMIT DHE RRETHIMI I TIJ 24

RREZIQET SPECIFIKE NGA KËRCËNIMI I LUFTËTARËVE TË HUAJ TERORISTË 26

PRIORITETET E PËRGJITHSHME STRATEGJIKE 28

AKTORËT 28

KOORDINIMI DHE OPERACIONET 28

REZULTATET E PRITURA 29

ZBATIMI: PLANIFIKIMI I VEPRIMIT PËR PEDh dhe LKT 29

OBJEKTIVAT STRATEGJIKE DHE SPECIFIKE 29

AKTIVITETET SPECIFIKE PËR ZBATIM 31

KORNIZA DHE QASJA E PËRGJITHSHME 31

PRIORITIZIMI 32

MONITORIMI dhe VLERËSIMI PËR PEDh 33

RI KALIBRIMI 33

AGJENDA HOLISTIKE PËR VEPRIM: Planifikimi i veprimit për parandalimin "gjithëpërfshirës" të ekstremizmit të dhunshëm dhe luftën kundër terrorizmit 34

Parathënie

Qeveria e Republikës së Maqedonisë, në pajtim me angazhimet e saj për reforma në shërbimet e inteligjencës dhe sigurisë në sektorin e sigurisë, me kënaqësi e prezanton Strategjinë e saj të tretë Kombëtare për Luftën kundër terrorizmit (LKT). Ky dokument është në përputhje me Strategjinë e Kombeve të Bashkuara dhe Bashkimit Europian për luftë kundër terrorizmit dhe në bashkëpunim me partnerë rajonal dhe ndërkombëtare të cilët e mbështetën Komitetin Kombëtar për Parandalimin e Ekstremizmit të Dhunshëm dhe Luftë kundër Terrorizmit (KKPEDhLKT) në aktivitetet e saj.
Me këtë dokument, Republika e Maqedonisë synon ti koordinojë ministritë, institucionet qeveritare dhe joqeveritare në veprimin e tyre.

KKPEDhLKT shpreh falënderimin për të gjithë partnerët ndërkombëtarë, rajonalë dhe vendas, dhe organizatat qeveritare dhe joqeveritare të cilat dhanë mbështetje në përpilimin e Strategjisë Kombëtare të LKT.

Qeveria e Republikës së Maqedonisë shpreh gatishmëri të vazhdojë bashkëpunimin me të gjitha institucionet dhe organizata në luftë kundër terrorizmit, dhe në pajtim me Strategjinë Kombëtare dhe Plan veprimin për parandalimin e ekstremizmit të dhunshëm (PEDh) me qëllim tu kundërvihet këtyre fenomeneve të sigurisë, duke e ruajtur stabilitetin dhe sovranitetin e shtetit.

KKPEDhLKT përshëndet përkushtimin dhe angazhimin e anëtarëve dhe bashkëpunëtorëve në krijimin e dokumenteve strategjike për PEDh dhe LKT. Është privilegj të punohet me ata në ndërtimin e themeleve për *familje të fuqishme, komunitete të fuqishme dhe shtet të fuqishëm.*

DEKLARATË NGA KRYEMINISTRI I REPUBLIKËS SË MAQEDONISË

Republika e Maqedonisë ngel e përkushtuar ndaj demokracisë, sundimit të së drejtës, respektimi të te drejtave të njeriut, dhe barazisë të të gjitha kombeve në komunitetin ndërkombëtar.

Ekspozimi i Ballkanit Perëndimor ndaj kërcënimeve dhe rreziqeve të cilat rezultojnë nga ekstremizmi i dhunshëm terrorizmi, plotësuar me fenomenin e "Luftëtarëve të huaj terrorist", bëjnë që këto kërcënime trans nacionale dhe trans regjionale të jenë prioritetet kryesore të vendit.

Shteti jonë multietnik dhe sekular e rrit përgjegjësinë ndaj këtyre kërcënimeve, me mbështetjen e partnerëve tanë rajonal dhe ndërkombëtar.

"Pani 3-6-9" i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë përpos angazhimeve të tjera për reforma në shoqëri, synon edhe drejt rritjes së kapaciteteve institucionale për përgjigje ndaj sfidave të sigurisë. Dokumentet kombëtare strategjike, edhe pse të veçanta, paraqesin mekanizma të përbashkëta dhe gjithëpërfshirëse për veprim, që përbëhen nga metoda sociologjike dhe ligjore të aq. ,,masa "të buta" dhe "të forta". Me këto masa, Republika e Maqedonisë siguron vegla të shumta me të aq. "SMART fuqi (inteligjente)" për të luftuar rritjen e llojeve të ndryshme të radikalizmit të cilat zakonisht çojnë drejt ekstremizmit të dhunshëm dhe terrorizmit.

Republika e Maqedonisë e thekson nevojën për intervenim të hershëm dhe eliminim të ideve radikale nëpërmjet shfrytëzimit të të aq. masa të buta për parandalim, por edhe masa të forta për ndjekje, për shkak të kontekstit shoqëror kompleks.

Republika e Maqedonisë ka përgjegjësi shoqërore dhe kolektive për përgjigje më të gjerë në kundërshtimin e ekstremizmit të dhunshëm nëpërmjet përfshirjes se aktorëve fetar, lokal, mediatik dhe arsimor.

Njëkohësisht nevojitet qasje moderne për përballje me kërcënimin nga terrorizmi me përforcimin e sigurisë nacionale dhe stabilitetit nëpërmjet rritjes së bashkëpunimit rajonal me partnerët e Ballkanit dhe më gjerë.

Me qëllim siguri afatgjate, siguri, stabilitet dhe prosperitet për qytetarët e vendit tonë – vendimi për formimin e KKPEDhLKT, si dhe përpilimi i dokumenteve të reja strategjike (2018 - 2022) - bazohet për angazhimin e Republikës së Maqedonisë drejt sigurisë kolektive dhe mbrojtjes, të harmonizuar me partnerët rajonal dhe ndërkombëtar, që është provë për përkushtimin tonë bujar për:

Familje të fuqishme, ... Komunitete të fuqishme, ... dhe Shtet i fuqishëm!

Shkëlqesia e Tij Zoran Zaev
Kryeministër i Republikës së Maqedonisë

DEKLARATA E PËRBASHKËT E KOORDINATORIT KOMBËTAR PËR PEDHLKT DHE ZËVENDËS KOORDINATORIT KOMBËTAR PËR LUFTË KUNDËR TERRORIZMIT

Edhe përskaj sukseseve të deritanishme kundër terrorizmit, kërcënimet nga terrorizmi ende evoluojnë dhe përshtaten me kushtet moderne të jetesës.

Republika e Maqedonisë si shtet në mes të rajonit vazhdimisht është nën rrezikun e terrorizmit transnacional dhe transrajonal për çka duhet të qëndrojë e zgjuar dhe çdo herë e gatshme, duke i kapur në kohë të gjitha sfidat e reja.

Terrorizmi nuk njeh nacionalitet apo fe, është një e vërtetë që ne duhet ta kemi parasysh në veprimet tona për të mbetur përfaqësues i drejtë i qytetarëve të Republikës së Maqedonisë. Për të luftuar kërcënimin e terrorizmit dhe aktivitetet e dhunshme dhe shkatërruese të terroristëve, nevojiten kundërmasat: përmirësimin e sigurisë së kufirit, shpërndarjen e informacioneve në kohë, përmirësimin e legjislacionit penal përmes rrjeteve lokale, duke vepruar njëkohësisht mbi faktorët dhe promotorët e ekstremizmit të dhunshëm.

Republika e Maqedonisë ka bashkëpunim të fortë dhe afatgjatë me vendet e rajonit dhe me bashkësinë ndërkombëtare, si dhe partneritete strategjike me SHBA, NATO, BE, OSBE dhe organizata të tjera ndërkombëtare.

Pozita e rëndësishme gjeostrategjike dhe gjeopolitike e Republikës së Maqedonisë në rajon i lejon të kontribuojë në fushatat dhe përpjekjet e bashkësisë ndërkombëtare në luftën kundër terrorizmit nëpërmjet mobilizimit të shpejtë të burimeve ekzistuese.

Edhe pse është reduktuar numri i luftëtarëve terrorist të huaj të larguar, kërcënimi nga ekstremizmi i dhunshëm dhe terrorizmi në Ballkanin Perëndimor ngel dhe evoluon. Përvojat e fituara nga veprimet e fundit kundër terrorizmit në partneritet me Republikën e Shqipërisë dhe Republikën e Kosovës janë shembuj për një qasjeje të mirë bashkëpunimi, i cili është rëndësishëm për parandalimin e koordinuar të ekstremizmit të dhunshëm dhe luftës kundër terrorizmit që përhapen në mënyrë agresive në rajon me karakteristikat e tyre specifike por edhe të përbashkëta.

Strategjia e re Kombëtare dhe Plan veprimi për luftë kundër terrorizmit e konfirmon përkushtimin e Republikës së Maqedonisë për qasje gjithëpërfshirëse dhe transparente nëpërmjet parandalimit, mbrojtjes, ndjekjes dhe përgjigjes ndaj kërcënimeve nga terrorizmi dhe aktivitetet terroriste. Këto dokumente i identifikojnë mangësitë aktuale, por edhe mënyrat se si duhet të përforcohen aftësitë dhe kapacitetet institucionale. Në këtë mënyrë, sfidës së kërcënimeve dhe terrorizmit do ti përgjigjemi me:

Familje të fuqishme, ... Komunitete të fuqishme, ... dhe Shtet i fuqishëm!

Borçe Petrevski
Koordinator kombëtar për PEDHLKT

Zllatko Apostollski
Zëvendës koordinator kombëtar për LKT

REZIME

“Ecim së bashku përpara, me besim dhe siguri."

Borçe Petrevski.
Koordinator kombëtar për PEDHLKT

Përvoja e deritanishme tregon se strategjitë e ndryshme shpesh nuk përputhen në segmente të veçanta, gjatë çka nuk ia dalin qartë të bartin qëllimin tek institucionet dhe qytetarët, dhe nuk mundësojnë implementim efektiv të qëllimeve strategjike të planifikuara.

Edhe pse lufta kundër terrorizmit (LKT) është më ndryshe nga lufta kundër ekstremizmit të dhunshëm (LEDh) në mënyra të shumta dhe të rëndësishme, të dyja duhet të jenë të konceptuara dhe implementuara në mënyrë koherente, të ndërlidhur dhe strategjike, sepse kërcënimet dhe rreziqet nga ekstremizmi i dhunshëm dhe terrorizmi janë të ndërthurura dhe të ndara në mënyrë të pa ndashme. Prandaj strukturat e Strategjive Nacionale të Republikës së Maqedonisë për LKT dhe PEDh janë të harmonizuara në mënyrë esenciale, ndërsa plan veprimet përkatëse (edhe pse janë dy dokumente të veçanta) dallohen me parime të harmonizuara dhe i përgjigjen bashkësisë së përbashkët të promotorëve dhe faktorëve.

1. **Parime udhëzuese të përbashkëta kombëtare për PEDh dhe LKT**
   - Parimi i kushtetueshmërisë dhe ligjshmërisë,
   - Parimet e sundimit të së drejtës, respektimit të të drejtave dhe lirive të njeriut, anti diskriminimi dhe fokusi në mbrojtjen e të dhënave personale,
   - Parimi i mundësimit të Republikës së Maqedonisë së sigurt dhe sovrane,
   - Parimi i qasjes kombëtare gjithëpërfshirëse
     - Qeveria dhe të gjitha institucionet e saj si tërësi
     - Shoqëri si tërësi
     - Ekipe funksionale / Grupe pune / Ekipe speciale
     - Bashkëpunimi ndërinstitucional
     - Transparenca
   - Parimi i sundimit të mirë dhe kultivimit të vlerave demokratike,
   - Parimi i respektimit të aspekteve multietnike dhe multikulturore të Republikës së Maqedonisë,
   - Parimi i bashkëpunimit rajonal dhe transnacional,

2. **Parime udhëzuese kryesore për PEDh dhe LKT**
   - Qytetarë të sigurt të Republikës së Maqedonisë,
   - Ndërtimi i institucioneve efikase, përgjegjëse dhe inkluzive, të cilat do të mbështesin dhe zhvillojnë besimin e publikut,
   - Sigurimi i kushteve për zhvillim ekonomik të përforcuar,
   - Sigurimi i unitetit nacional dhe komunitete rezistente ndaj radikalizmit dhe ekstremizmit të dhunshëm,

3. **Promotor të përbashkët dhe faktorë të PEDh dhe LKT**
   - ,,Luftëtar të huaj terrorist",
   - Ekstremizëm etno – religjioz,
   - Mosbindje dhe radikalizim,
   - ,,"Nyje” e korrupsionit, kriminalitet dhe korrupsion,

Këta faktorë të përbashkët shërbejnë si "lidhje" kontekstuale dhe përmbajtjesore ndërmjet Strategjisë kombëtare për luftë kundër ekstremizmit të dhunshëm dhe luftë kundër terrorizmit në Republikën e Maqedonisë. Strategjitë janë të lidhura institucionalisht dhe në mënyrë organizative, në pajtim me "*katër shtyllat*" e Strategjisë Globale për PEDh dhe LKT të Kombeve të Bashkuara (KB) dhe Bashkimit Evropian (BE) .[1]

FIGURA 1. Integrimi gjithëpërfshirës me komunitetin ndërkombëtar

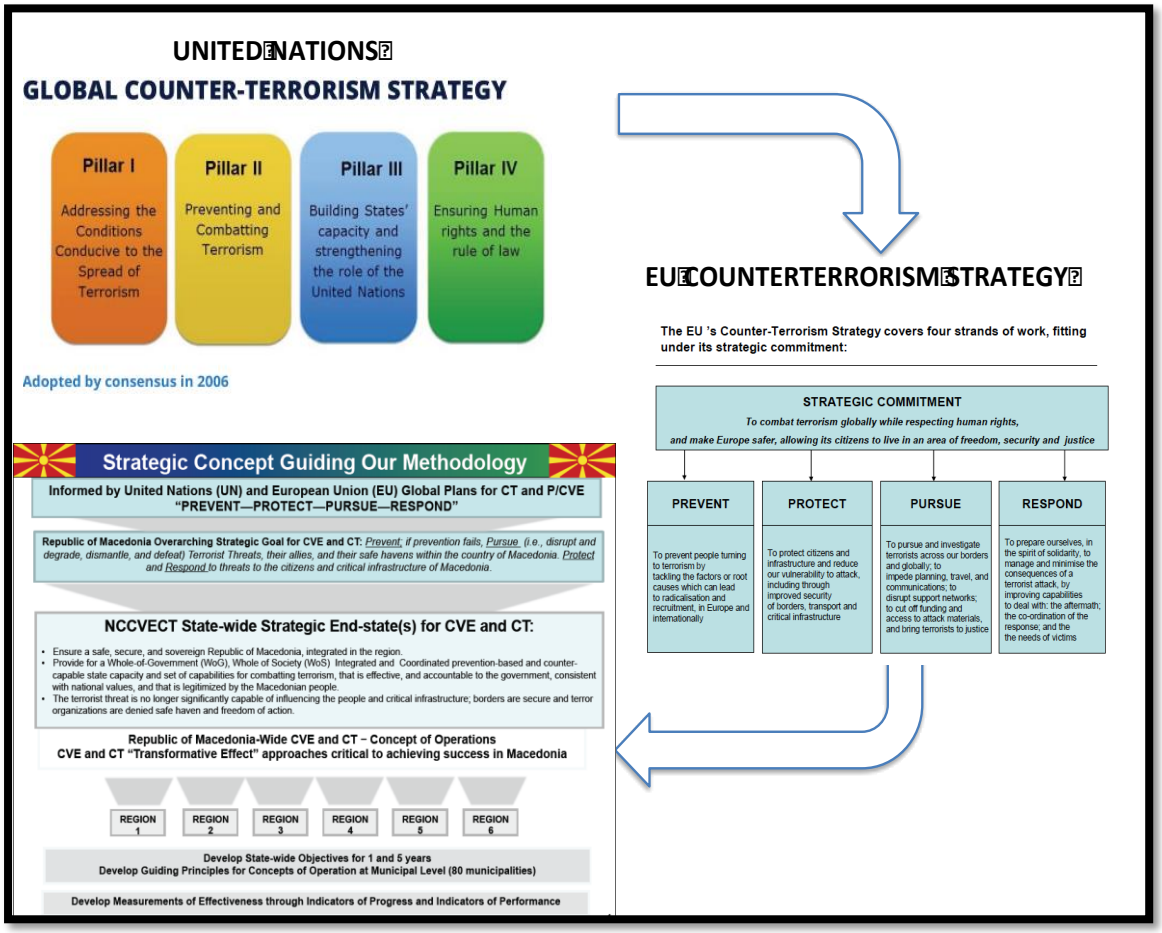

Dy Strategjitë Nacionale janë mund kolektiv i Komitetit Kombëtar për Parandalimin e Ekstremizmit të Dhunshëm dhe Luftë Kundër Terrorizmit (më tutje KKPEDhLKT) të Republikës së Maqedonisë, për arritjen e kuptimit të përbashkët për qëllimet, vizionin dhe misionin kombëtar të Republikës së Maqedonisë. Anëtarët e KKPEDhLKT nevojitet ti identifikojnë aftësitë, kapacitetet dhe nevojat e ministrive dhe institucioneve me qëllim siguri dhe mbrojtje të qytetarëve dhe sovranitetit të Republikës së Maqedonisë.

KKLEDhLKT synon të kodifikojë kuptimin e përbashkët për mjedis strategjik, që u jep kontekst më të gjerë misioneve të PEDh dhe LKT, dhe i identifikon prioritetet, sfidat dhe mundësitë në përforcimin e kontributit të Republikës së Maqedonisë në parandalimin e manifestimeve të ardhshme të të gjitha formave të ekstremizmit dhe faktorëve që e ndihmojnë rrugën drejt terrorizmit.

[1] "Strategjia për Bashkimin Evropian për luftë kundër terrorizmit", Këshilli i Bashkimit Evropian, Bruksel, 30 nëntor 2005; "Plan veprim për parandalimin e ekstremizmit të dhunshëm, Raport i Sekretarit të Përgjithshëm", Asambleja e përgjithshme e Kombeve të Bashkuara, 24 dhjetor 2015; "Strategjia globale për luftë kundër terrorizmit", Grupi special për implementimin e strategjisë për luftë kundër terrorizmit, Asambleja e përgjithshme e Kombeve të Bashkuara, 2006.

FIGURA 2. Cikli i strategjisë

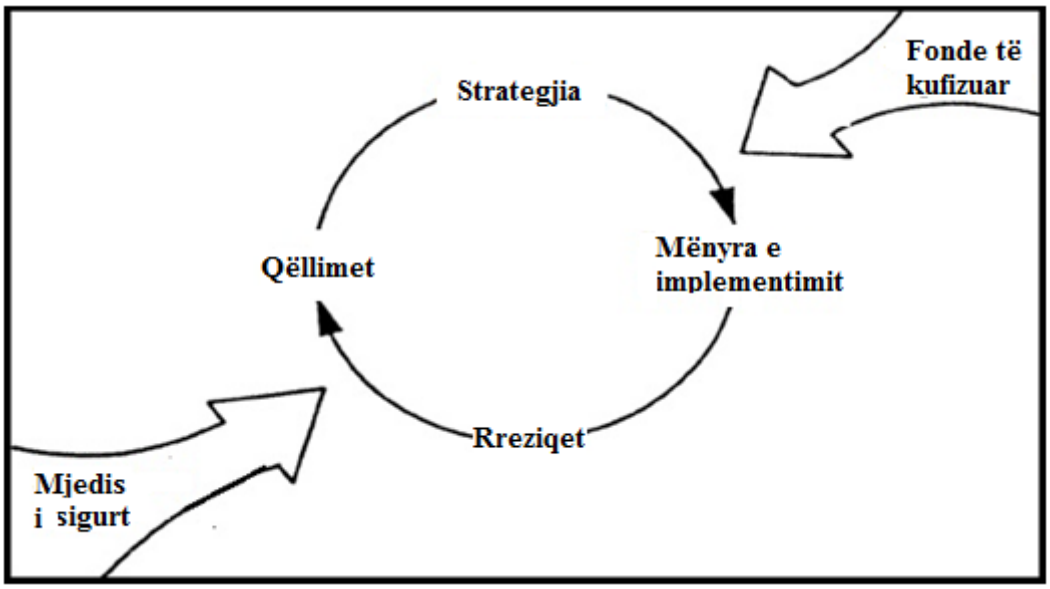

KKPEDhLKT ka përpunuar qëllime strategjike të përgjithshme gjithëpërfshirëse për përpjekjet e vendit në lidhje me PEDh dhe LKT:

Qëllimi i përgjithshëm strategjik i Republikës së Maqedonisë për PEDh dhe LKT:

PARANDALO: por nëse parandalimi nuk ka sukses, NDIQ (në mënyrë të rregulluar, pengoi, degradoi, shkatërroi dhe mposhti) kërcënimet terroriste, aleatët e tyre dhe strehimoret e tyre të sigurta në territorin e Republikës së Maqedonisë, ... njëkohësisht dhe çdo herë duke respektuar gatishmërinë për të MBROJTUR dhe tu PËRGJIGJUR kërcënimeve ndaj qytetarëve dhe infrastrukturës kritike të Republikës së Maqedonisë.

PRIORITETET E PËRGJITHSHME STRATEGJIKE TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË PËR PARANDALIMIN E EKSTREMIZMIT TË DHUNSHËM DHE LUFTËN KUNDËR TERRORIZMIT

Sfidat në lidhje me parandalimin e ekstremizmit të dhunshëm dhe luftën kundër terrorizmit (dhe shkaqet e tyre) kërkojnë Strategji dhe Plan veprime qartë të identifikueshme dhe tërësisht të integruara. Republika e Maqedonisë gjeti dhe miratoi harmoni esenciale dhe thelbësore ndërmjet dy Strategjive Kombëtare dhe plan veprimeve përkatëse në katër (4) **PRIORITETET STRATEGJIKE** të përbashkëta si vijon:

FIGURA 3. PRIORITETE STRATEGJIKE për PEDh dhe LKT

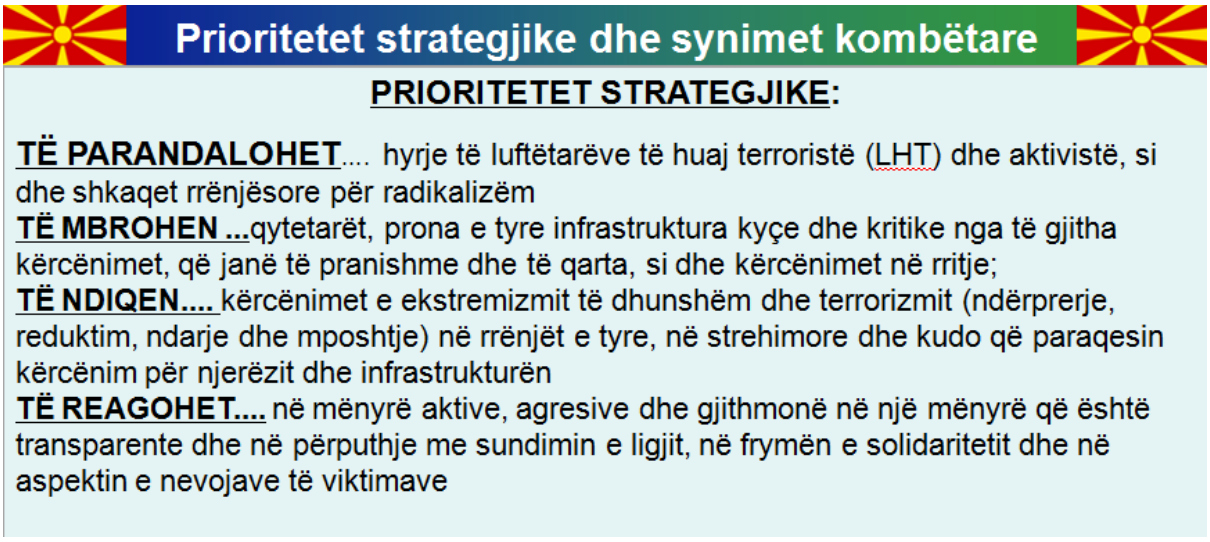

Roli dhe përgjegjësia[2] e KKPEDhLKT është të sigurojë koordinim dhe planifikim koperues dhe veprim në më tepër nivele në parandalimin e ekstremizmit të dhunshëm dhe luftën kundër terrorizmit.

[2] Për përshkrim më të detajuar të gjendjeve aktuale role të vazhdueshme zyrtare dhe përgjegjësi të KKPEDhLKT shih, "Vendim për themelimin e Komitetit Kombëtar për Përballje me Ekstremizmin e Dhunshëm dhe Terrorizmin," 25 korrik, 2017, Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

HYRJE

Republika e Maqedonisë ka lokacion të rëndësishëm strategjik gjeopolitik me strukturë sociale komplekse të cilat ofrojnë mundësi të ndryshme dhe sfida. Qytetarët e Republikës së Maqedonisë duhet të demonstrojnë unitet në trajtimin e aktiviteteve kriminale të organizuara dhe ideologjive radikale që kërkojnë dhunë dhe rrezikojnë vlerat shoqërore dhe kushtetuese të shtetit.

Qeveria e Republikës së Maqedonisë ka një përgjegjësi sociale dhe kolektive për t'u marrë me ekstremizmin e dhunshëm dhe kërcënimet nga terrorizmi përmes qasjeve fetare, lokale, mediale dhe arsimore, duke theksuar anët e fuqishme dhe përparësitë dhe me qëllim, ruajtjen e kohezionit të shoqërisë.

Ekstremizmi i dhunshëm dhe terrorizmi paraqesin kërcënim ndërkombëtar që shënon rritje, që është motivim i mjaftueshëm për nevojën e sigurisë së përmirësuar dhe përforcuar kolektive dhe bashkëpunimin institucional në planifikimin strategjik dhe implementimin e aktiviteteve në Republikën e Maqedonisë. Republika e Maqedonisë duhet ti përmbushë këto sfida të reja dhe në rritje me atë që do të ndjekë rrjetet e përshtatura kriminele dhe terroriste dhe bashkëpunëtorët e tyre dhe kërcënimet të tjera të cilat mund të shkaktojnë jo stabilitet në shtet.

KUNDËRSHTIMI I EKSTREMIZMIT TË DHUNSHËM DHE TERRORIZMIT: KUPTIMI DHE PRANIMI I DALLIMEVE, NGJASHMËRITË DHE LIDHJET

Është thelbësore të kuptohen dhe të respektohen dallimet kryesore, ngjashmëritë dhe lidhjet ndërmjet ekstremizmit të dhunshëm dhe terrorizmit me qëllim të zhvillimit të strategjive kombëtare dhe planeve të veprimit gjithëpërfshirëse, të cilat në mënyrë efikase dhe të qasshme (domethënë, ekonomike) do të ndërtojnë kapacitete dhe aftësi për të parandaluar fenomenet negative sociale

Shqyrtimi i kërcënimeve nga ekstremizmi i dhunshëm dhe terrorizmi dhe parakushtet e tyre, shkaqet rrënjësore, promotorët dhe kontekstet unike lokale- komunale, shtetërore dhe rajonale specifike për Republikën e Maqedonisë, janë bazë e rëndësishme për zhvillimin e Strategjive Kombëtare dhe Planeve të Veprimit për PEDh dhe LKT.

Ekstremizmi i dhunshëm dhe terrorizmi janë dy probleme të veçanta dhe të ndara që i kërcënohen Republikës së Maqedonisë, vendeve të Ballkanit dhe komunitetit më të gjerë ndërkombëtar. Po këto, njëkohësisht, janë dy vepra nga një "cikël" më i madh, më i gjerë dhe më i rrezikshëm i kërcënimeve.

Të dy kërcënimet, përkeqësohen si kërcënime individuale nëse nuk trajtohen herët, me nder dhe në mënyrë të vazhdueshme. Me rëndësi edhe më të madhe është të kuptohet se dy kërcënimet përkeqësohen edhe kur kundër – masat zbatohen në mënyrë jo përkatëse. Përdorimi i veglave të gabuara dhe zgjidhjet e problemit mund ta përkeqësojnë në vend që ta minimizojnë dhe zbutin.

PEDh duhet të mbikëqyret dhe të ketë qasje si ndaj një pjese komplementare nga qasja më e gjerë ndaj LKT.

FIGURA 4. EKSTREMIZMI I DHUNSHËM DHE TERRORIZMI

Parandalimi i ekstremizmit të dhunshëm dhe terrorizmit
PËRSHKRIME TË PRANUARA GJERËSISHT

Përshkrim i gjerë i EKSTREMIZMIT TË DHUNSHËM -

Është në lidhje me besimet dhe veprimet e njerëzve të cilët e mbështetin ose përdorin dhunën e motivuar nga ideologjia, për ti realizuar qëndrimet radikale ideologjike, religjioze ose politike.

- ✓ Koncepti qendror i PEDh është rëndësia të adresohen "kushtet e volitshme" për përhapjen e terrorizmit
- ✓ Aktet e terrorizmit nuk mund të pengohen nëpërmjet masave represive
- ✓ Me rëndësi esenciale është të zhvillohen zgjidhje konstruktive për ankesa të cilat mund të shfrytëzohen nga grupe të ndryshme radikale ideologjike dhe mbështetësit e tyre

Përshkrim i gjerë i TERRORIZMIT -

Shfrytëzim joligjor i dhunës dhe frikësimit, në veçanti kundër civilëve, në kërkim të plotësimit të qëllimeve politike.

- ✓ Terrorizmi është krim serioz
- ✓ Nuk mundet dhe nuk duhet të lidhet me cilin do nacionalitet, religjion ose përkatësi etnike
- ✓ Disa karakteristika të shpeshta përfshijnë: rreziqe për jetën dhe pronën, përpiqet me qëllim të rrënojë qeverinë demokratike, në veçanti në përpjekje të ndikojë mbi politikat dhe ligjvënësit, dhe qasje jo diskriminuese ndaj targetimit, me qëllim të inspirojë frikë dhe terror në mesin e të gjithë popullatës

Për çdo shoqëri funksionale nevojitet sundimi i së drejtës: hetimi, (prokuroria) ndjekja, gjykimi dhe burgosja. PEDh nuk synon ti zëvendësojë këto qasje, por ti plotësojë. Çdo qeveri që mbështetet vetëm në qasjet tradicionale kundër terrorizmit, dhe e cila nuk e plotëson sundimin e ligjit me masat që adresojnë shkaqet rrënjësore të ekstremizmit të dhunshëm, në fund të fundit do të rrezikontesigurinë e vet kombëtar. PEDh nuk është opsion i butë, por ***imperativ strategjik***[3].

[3] "National Action Plans Task Force Supporting Strategic Efforts to Prevent and Counter Violent Extremism," *Hedayah Global Center on Cooperative Security*, 23 janar 2018.

FIGURA 5. MENAXHIM ME RREZIQET

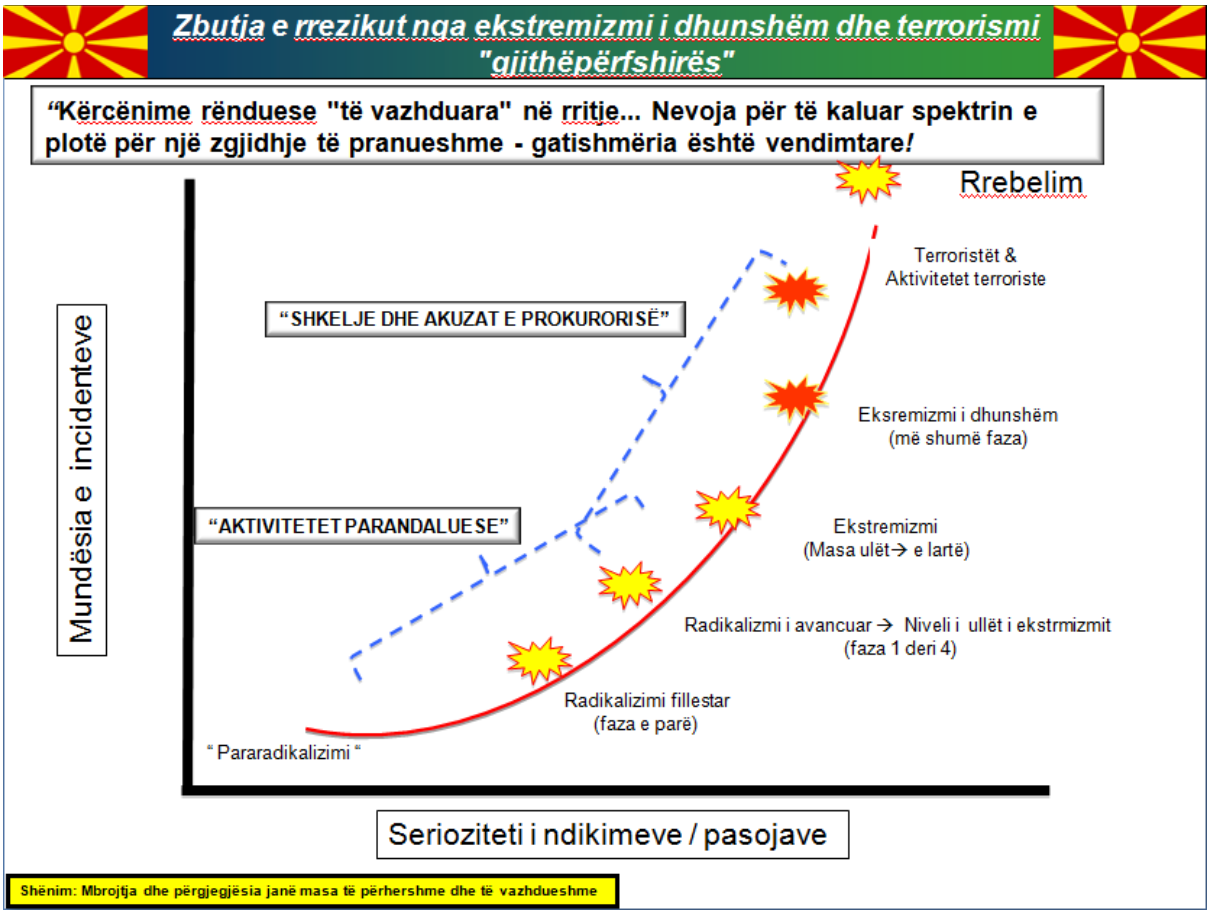

Kërcënimet e ekstremizmit të dhunshëm dhe terrorizmit janë të kombinuara dhe të ndërthurura ndërmjet vete, ndërkaq hasen në vende të veçanta gjeopolitike brenda dhe jashtë kufijve të shteteve kombëtare (d.m.th., në hapësirat e "celulave" kryesore dhe në hapësira me rregullim të pamjaftueshëm) dhe paraqesin probleme trans nacionale dhe problemet ndër rajonale që shkojnë përtej kufijve.

Si të gjitha shtetet sovrane, Republika e Maqedonisë, çdo herë duhet të mbajë Strategji Nacionale gjithëpërfshirëse dhe Plan veprime - aftësi dhe kapacitete - për PEDh dhe LKT, si sfida dhe kërcënime të veçanta dhe individuale. Përgatitja gjithëpërfshirëse është KRYESORE.

Por, njëkohësisht, duhet të merren parasysh praktikat e mira se sa më shumë zhvillohen, përmirësohen dhe mirëmbahen aftësitë dhe kapacitetet për parandalimin e ekstremizmit të dhunshëm aq më pak do të duhet të përdoren kapacitetet dhe aftësitë në luftën kundër terrorizmit.

Qasja parandaluese ndaj radikalizmit dhe ekstremizmit të dhunshëm është mënyra më ekonomike për t'u përballur me këtë problem, i cili nuk duhet të nënçmohet ose injorohet, duke pasur parasysh se përdorimi i forcës është gjithmonë opsioni i fundit dhe jo e para dhe e vetmja përgjigje.

Radikalizmi vetvetiu nuk është kërcënim për shoqërinë nëse nuk lidhet me dhunë ose veprime të tjera jo ligjore, siç është për shembull nxitja e urrejtjes, e cila me ligj është përkufizuar në pajtim me të drejtën ndërkombëtare për të drejtat e njeriut. [4]

Radikalizmi terrorist, megjithatë, është proces dinamik nëpërmjet të të cilit individi arrin në gjendje të pranojë dhunën terroriste si mënyrë të mundshme, madje edhe legjitime, të veprimit.

Nuk ka profil të vetëm i cili i përfshin të gjithë terroristët, as që ka rrugë qartë të përkufizuar që çon individin drejt terrorizmit. Shtytësit e mundshëm të radikalizmit terrorist janë të ndryshëm, kompleks dhe kombinohen në mënyrë unike në secilin nga rastet.

Profilet e ndërtuara mbi supozime stereotipike të bazuara në fenë, racën, përkatësinë etnike, gjininë, gjendjen socio-ekonomike etj. nuk janë vetëm diskriminuese, por në të njëjtën kohë janë joefektive, me rrezikun për të përkeqësuar dhe ushqyer përhapjen e dy dukurive. Për këto shkaqe esenciale duhet të refuzojmë identifikimin e terrorizmit me cilën do përkatësi nacionale, fetare, ose etnike.

Duke u mbi ndërtuar në këto parime themelore, dhe më pas edhe mbi kontekstin specifik dhe unik të sfidave dhe mundësive që paraqiten në bazën e parandalimit të ekstremizmit të dhunshëm dhe luftën kundër terrorizmit në Republikën e Maqedonisë, Strategjitë Nacionale paraqesin edhe përshkrim kontekstual - relevant operativ i bashkësisë së veglave gjithëpërfshirëse për PEDh dhe LKT të shtetit.

TABELA 1. *Shqyrtimi i përshkrimeve të ndryshme për luftë kundër terrorizmit nga perspektiva e Republikës së Maqedonisë*

LUFTA KUNDËR TERRORIZMIT
"koordinimi i kapaciteteve individuale dhe institucionale dhe resurseve për qëllimet e detektimit, parandalimit dhe përgjigjes për të gjitha format e dukurive dhe aktiviteteve terroriste."
"Ndërmarrja e aktiviteteve të sigurisë dhe ushtarake të paramenduara të parandalojnë terrorizmin, ti kundërvihen, dhe për tu ndjekur penalisht kryerësit e terrorizmit."
"Terrorizmi është dukuri e sjelljes së dhunshme të grupeve ose individëve e motivuar për shkaqe politike ose ideologjike, të udhëzuara kah shkatërrimi dhe dëmtimi i qëllimeve të buta dhe të forta, me pasoja të konsiderueshme negative."
"Grupet ekstremiste radikale dhe individë të cilët synojnë të përhapin terror, frikë, dhunë... më anë të aktiviteteve terroriste me qëllim të vetëm të cenojnë rendin kushtetues të shtetit."

Duke i hulumtuar veglat për parandalimin e ekstremizmit të dhunshëm dhe luftën kundër terrorizmit arrijmë deri te qëllimi i përgjithshëm strategjik për PEDh dhe LKT të Republikës së Maqedonisë.

Qëllimi i përgjithshëm strategjik i Republikës së Maqedonisë për PEDh dhe LKT:

PARANDALO: por nëse, kur dhe ku parandalimi nuk ka sukses, NDIQ (në mënyrë të rregulluar, pengoi, degradoi, shkatërroi dhe mposhti) kërcënimet terroriste, aleatët e tyre dhe strehimoret e tyre të sigurta në kuadër të territorit të Republikës së Maqedonisë, ... njëkohësisht dhe çdo herë duke respektuar gatishmërinë për të MBROJTUR dhe tu PËRGJIGJUR kërcënimeve ndaj qytetarëve dhe infrastrukturës kritike të Republikës së Maqedonisë.

[4] Për shembull, disa forma të radikalizmit në të vërtetë mund të jenë një forcë për një ndryshim të dobishëm. Për shembull, njerëzit që mbështetën heqjen e skllavërisë ose që përfaqësonin të drejtën universale për të votuar u konsideruan radikal në atë kohë, sepse ata ishin kundër pikëpamjeve dominuese të shoqërive të tyre. Burimi: "Preventing Terrorism and Countering Violent Extremism and Radicalization that Lead to Terrorism: A Community-Policing Approach," Botuar nga OSBE, Vienë , shkurt 2014

METODOLOGJIA PËR STRATEGJITË KOMBËTARE PËR PEDH DHE LKT

- Metodologjia për Strategjitë kombëtare për PEDh dhe LKT respekton qasje të vetme, por të fuqishme që: Fokusohet tek Qytetarët e Republikës së Maqedonisë si mision kolektiv dhe i përgjithshëm,
- Të dërgon drejt ndërtimit të Strategjive kombëtare gjithëpërfshirëse për implementim (Qëllime – Mënyra – Mjete) bazuar mbi një set të përbashkët të parimeve udhëzuese për PEDh dhe LKT
- Identifikon të ashtu quajtura "Efekte transformuese"... të cilat i paraqesin mënyrat në të cilat KKPEDhLKT mund të ndihmojë në dhënien e rekomandimeve për riorganizimin e përpjekjeve institucionale dhe të komunitetit në përballjen me sfidat dhe mundësitë.

FIIGURA 6. ***Metodologjia për qasje strategjike të Maqedonisë drejt organizimit për PEDh dhe LKT***

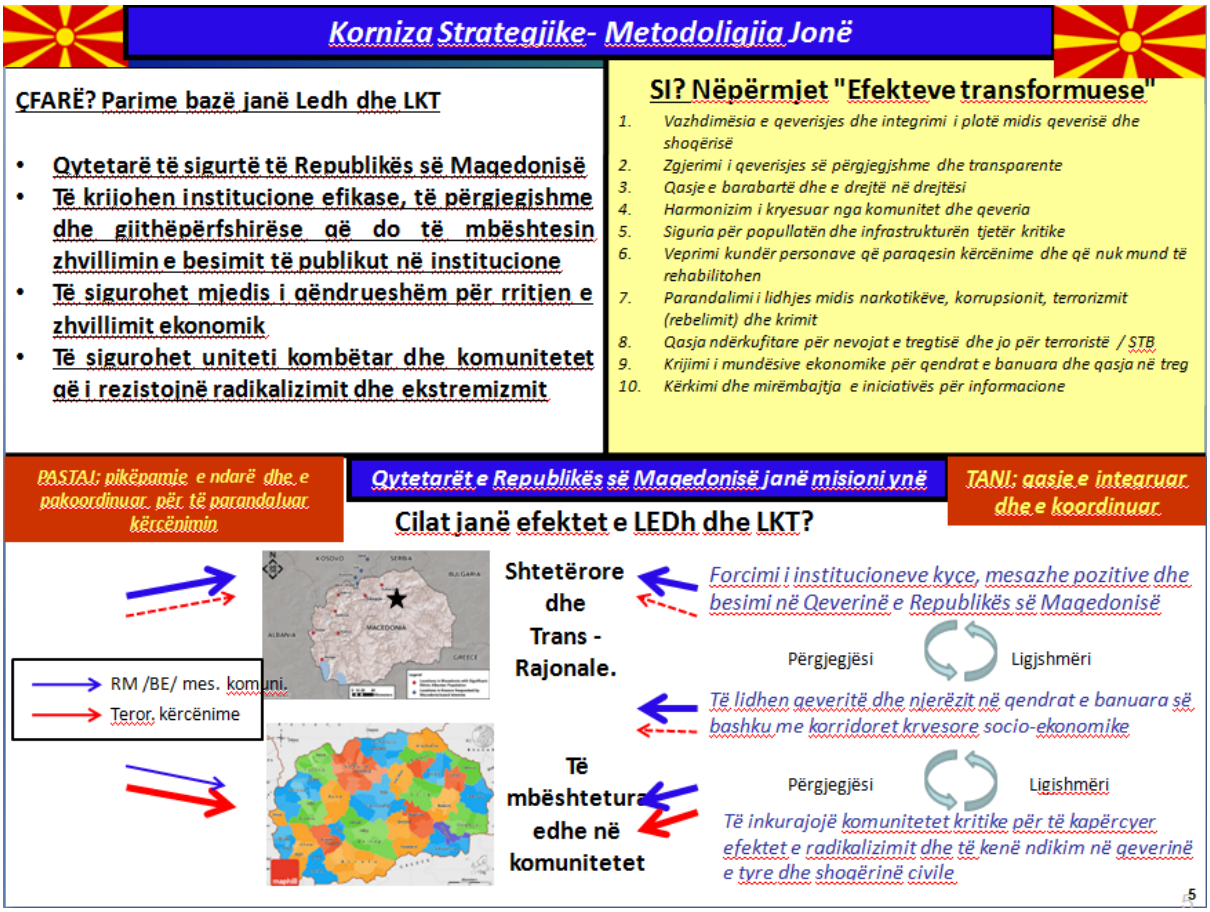

Metodologjia jonë për parandalimin e ekstremizmit të dhunshëm dhe luftën kundër terrorizmit fillon dhe përfundon me fokusin e Republikës së Maqedonisë dhe qytetarëve të saj, dhe njëkohësisht duke pasur parasysh përpjekjet dhe interesat e vendeve fqinje dhe partnerëve të komunitetit ndërkombëtar.

FIGURA 7. Qasje strategjike drejt parandalimit* të ekstremizmit të dhunshëm dhe terrorizmit

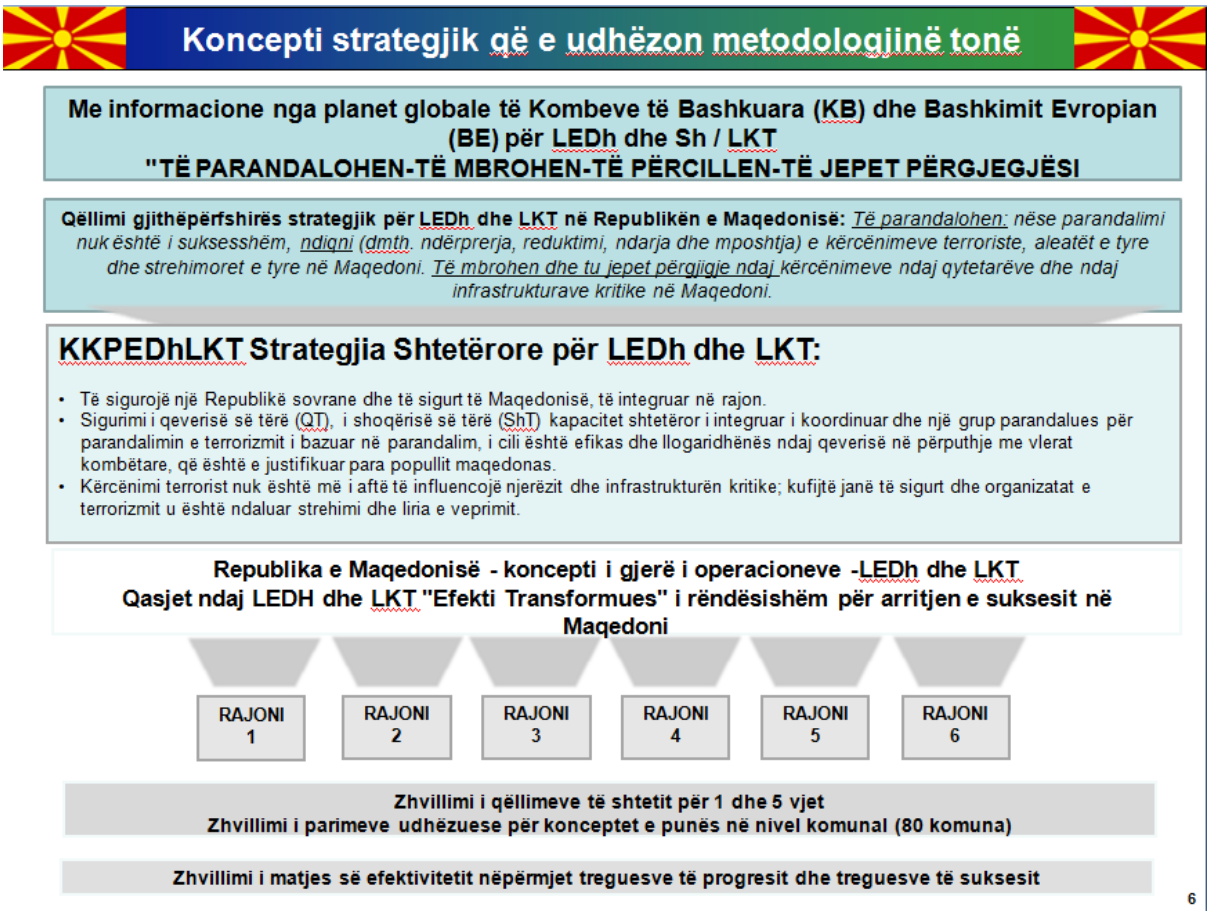

Roli esencial dhe përgjegjësia e KKPEDhLKT është të sigurojë koordinim dhe planifikim kooperativ dhe veprime të nevojshme për parandalim, mbrojtje, ndjekje dhe përgjigje ndaj kërcënimeve nga radikalizmi të cilat mund të rezultojnë deri në ekstremizëm të dhunshëm dhe terrorizëm.

TERMINOLOGJIA (FJALORTH PËRSHKRIMI I TERMEVE)

PËRSHKRIM I TERMEVE KRYESORE*[5]

Plani i veprimit	Një sekuencë hapash që duhet të ndërmerren ose aktivitete që duhet të zhvillohen mirë, që një strategji të ketë sukses. Një plan veprimi ka tre elemente kryesore (1) Detyra specifike: çfarë do të bëhet dhe nga kush? (2) Horizonti kohor: kur do të zhvillohet. (3) Shpërndarja e resurseve: çfarë fonde specifike janë në dispozicion për aktivitete specifike.
Kategori të njerëzve në rrezik	Personat që janë në veçanti të cenuar për t'u bërë të radikalizuar në ekstremizëm të dhunshëm. Një numër i faktorëve mund të bëjë njerëzit të cenueshëm ndaj radikalizmit, përfshirë edhe shkëputja nga familja, miqtë ose komunitetin më të gjerë dhe ekspozim në krim ose dhunë.
Komuniteti	Një hapësirë që i përket, i përbërë nga domethënie të përbashkëta, i përbërë nga një ose më tepër lidhjeve të kombinuara gjeografike, imagjinare, emocionale, politike dhe tjera.
Organizata e bazuar në komunitet	Një organizatë e udhëhequr nga banorët e komunitetit në gjitha aspektet e ekzistencës, që do të thotë se shumica e trupit administrativ dhe stafit përbëhet nga banorët lokal; fushat e çështjeve prioritare janë të identifikuar dhe përcaktuar nga banorët; zgjedhjet për trajtim të çështjeve prioritare zhvillohen nga banorët; dizajni i programit, zbatimi dhe komponentët e vlerësimit i përfshin banorët në mënyrë të afërt në pozita udhëheqëse
Policimi në komunitet	Policimi në komunitet është një filozofi që promovon strategji organizative, që mbështetin përdorimin sistematik të partneritetit dhe teknikave për zgjedhje të problemit, në mënyrë pro aktive të trajtojë kushtet e menjëhershme që japin vëmendjeve çështjeve të sigurisë publike siç janë krimi, prishja e rendit social dhe frika nga krimi.
Rezistenca e komunitetit	Masa e aftësisë së qëndrueshme të një komuniteti për të përdorur resurset në dispozicion për të kundërshtuar dhe rikthyer nga situatat negative.
Plani i veprimit	Një sekuencë hapash që duhet të ndërmerren ose aktivitete që duhet të zhvillohen mirë, që një strategji të ketë sukses. Një plan veprimi ka tre elemente kryesore (1) Detyra specifike: çfarë do të bëhet dhe nga kush? (2) Horizonti kohor: kur do të zhvillohet. (3) Shpërndarja e resurseve: çfarë fonde specifike janë në dispozicion për aktivitete specifike.

[5] Lista „Përshkrime", terme referente do të vazhdojë të evaluohet. Me rëndësi të njëjtë, kjo listë e evaluar e termeve do të përmbajë braspeshë të përshkrimeve "sociologjike", me qëllim të jetë lehtë dhe qartë e qasshme dhe e kuptueshme për publikun më të gjerë, dhe njëkohësisht termet janë „ligjore" konsekuente dhe të vlefshme në pajtim me të drejtën dhe tekstet juridike dhe praktikat e zakonshme të Republikës së Maqedonisë dhe të komunitetit ndërkombëtar.

VIZIONI dhe MISIONI PËR PARANDALIMIN E EKSTREMIZMIT TË DHUNSHËM DHE LUFTËN KUNDËR TERORIZMIT

SWOT analiza e detajuar rezultoi me kuptimin e thellë, të gjerë dhe gjithëpërfshirës dhe pranimin e sfidave, shkaqeve rrënjësore, dhe mundësitë potenciale që e përkufizojnë mandatin e KKPEDhLKT në lidhje me parandalimin e ekstremizmit të dhunshëm dhe luftën kundër terrorizmit.

Republika e Maqedonisë dhe vendet e Ballkanit në mënyrë kolektive janë të ekspozuara ndaj kërcënimeve dhe rreziqeve që rezultojnë nga radikalizmi, ekstremizmi i dhunshëm dhe terrorizmi, në veçanti të përkeqësuar nga dukuria e luftëtarëve të huaj terrorist.

Duke e analizuar mjedisin e rreziqeve me kontekst më të gjerë dhe duke i pasur parasysh kërcënimet me të cilat përballet Republika e Maqedonisë në nivel shtetëror, lokal (komunal), rajonal dhe ndërkombëtar, vizioni dhe misioni jonë janë:

VIZIONI

Të sigurohet Republika e Maqedonisë e sigurt dhe sovrane e cila është përfshirëse, ju del në ndihmë nevojave të qytetarëve të saj, dhe është e integruar në rajon dhe më gjerë.

Kërcënimi terrorist nuk mund ti prekë më qytetarët e Republikës së Maqedonisë. Infrastruktura kritike dhe kufijtë janë të qëndrueshme dhe të sigurta. Organizatave terroriste u është reduktuar strehimi i sigurt dhe liria e lëvizjes dhe veprimit.

MISIONI i përgjithshëm për PEDh dhe LKT të Republikës së Maqedonisë

Të zhvillohen kapacitete dhe aktivitete qeveritare dhe shoqëri efikase, llogaridhënëse dhe gjithëpërfshirëse për parandalim, mbrojtje, ndjekje dhe përgjigje ndaj radikalizmit dhe ekstremizmit të dhunshëm që mund të rezultojë me terrorizëm, në pajtim me vlerat e shtetit, me qëllim të mundësohet / promovohet shtet i sigurt dhe me prosperitet.

Nëpërmjet këtij misioni të përgjithshëm, Republika e Maqedonisë përkushtohet në përmirësimin e përgatitjes për parandalimin e ekstremizmit të dhunshëm dhe luftës kundër terrorizmit me sigurim (për shtetin dhe qytetarët) e kapaciteteve qeveritare dhe shoqërore gjithëpërfshirëse dhe aftësi për parandalimin e tyre. Këto kapacitete dhe aftësi do të jenë efikase dhe llogaridhënëse para Qeverisë së Republikës së Maqedonisë, ndërsa në pajtim me rregullat dhe vlerat kushtetuese, ligjore dhe procedurale.

Nga kjo Deklaratë për misionin, rezulton misioni specifik për luftë kundër terrorizmit.

MISIONI specifik i Republikës së Maqedonisë për luftë kundër terrorizmit

Të sigurohet dhe promovohet shtet i sigurt dhe me prosperitet, nëpërmjet aktiviteteve të koordinuara që parandalojnë, mbrojnë, ndjekin[6] dhe i përgjigjen kërcënimeve nga terrorizmi.

[6] Linja e operacioneve, veprimeve dhe aktiviteteve „Ndjekja“ do të realizohet dhe implementohet në pajtim me qasjen eskalatorë, të udhëhequr nga kushtet – Pengimi, Degradimi, Çrrënjosja dhe Mposhtja (Disruption, Degrading, Dismantlement, and Defeat) të aktorëve terrorist dhe organizatave, që përcakton përdorimin e fuqisë nëpërmjet bashkësisë së qasjeve dhe protokolleve të bazuara mbi filozofinë, rregulla dhe praktika të “Fuqisë ë të vogël të nevojshme”

ANALIZA STRATEGJIKE E RRETHINËS

Republika e Maqedonisë, si edhe shumë vende të tjera të komunitetit ndërkombëtar, nuk është imune ndaj kërcënimeve nga ekstremizmi i dhunshëm dhe terrorizmi. Kohën e fundit, kërcënimi global kërkon Republika e Maqedonisë ti rishqyrtojë raportet me fqinjët e saj, komunitetin ndërkombëtar, si dhe me aktorët e vendit, kur bëhet fjalë për parandalimin e ekstremizmit të dhunshëm dhe terrorizmit.

Ekstremizmi radikal i cili çon drejt dhunës dhe mund të rezultojë me terrorizëm në mënyrë ciklike dhe të drejtpërdrejtë i *godet themelet e individit, familjes, komunitetit dhe shtetit*

Rritja e tensioneve ndërkombëtare që ka ndodhur së bashku me ndarjet rajonale të vendeve të Ballkanit, të nxitura nga flukset e mbështetjes financiare nga burime të huaja, ka inkurajuar komunitetet që të bëhen më radikale dhe ekstreme. Shqetësim të veçantë paraqesin rastet e luftëtarëve të huaj terrorist. Sipas informatave për vitin 2016, 110 luftëtarë nga Republika e Maqedonisë kanë shkuar në Siri, prej të cilëve 25 janë vrarë në Siri, ndërsa 86 janë kthyer në shtëpi[7].

KKPEDhLKT ka obligim të vlerësojë faktorët e rrezikut dhe kushtet në rrethinën që mund të kontribuojnë deri në ekstremizëm të dhunshëm dhe terrorizëm si fenomene universale.

Niveli shtetëror

Kapacitetet e kufizuara të institucioneve shtetërore janë pengesë në zbatimin efikas kundër terrorizmit dhe ekstremizmit të dhunshëm. KKPEDhLKT e analizon nevojën se institucionet shtetërore duhet të mbi ndërtohen dhe të punojnë në mënyrë kooperative për të kuptuar rëndësinë e LKT dhe PEDh, si dhe aktivitetet specifike të cilat institucionet duhet ti realizojnë për të siguruar shtet të qëndrueshëm dhe sovran.

KKPEDhLKT i përkushtohet rëndësisë së ankesave reale dhe të perceptuara të qytetarëve të Republikës së Maqedonisë, siç janë për shembull margjinalizimi i komuniteteve, jo toleranca për dallimet kulturore, religjioni dhe gjuhët, dhe praktika jo adekuate ose të pa drejta të organeve të ndjekjes. Sjellja negative që lidhet me këto ankesa mund të ndryshohet pozitivisht nëse të gjitha institucionet qeveritare qartë dhe me përgjegjësi i përfaqësojnë të gjithë qytetarët. Në këtë mënyrë shteti do të miratojë qëndrime proaktive për mbrojtje nëpërmjet parandalimit nga mos respektimi i të drejtave të qytetarëve të saj. Sundimi i mirë promovon shoqëri civile të fuqishme.

Me rëndësi imperative është Republika e Maqedonisë të vazhdojë të përmirësojë standardizimin e përgjigjes së saj institucionale ndaj LKT dhe PEDh. Përpjekjet institucionale për krijimin e trajnimit gjithëpërfshirës dhe mbështetje në krijimin e platformave dhe data baza për ndarjen e të dhënave të përbashkëta informata të agjencive dhe informata të kundërzbulimit, dhe rritjen e besimit dhe bashkëpunimit ndërmjet shërbimeve qeveritare të sigurisë dhe liderët e komuniteteve do të sigurojnë konsistencë të përpjekjeve.

[7] Analytica dhe Ambasada e SHBA-së, "Assessment of Macedonia's Efforts in Countering Violent Extremism, View from Civil Society," qershor 2016.

Niveli komunal / lokal

KKPEDhLKT fokusohet në çështje të ndryshme në nivel lokal të pushtetit, duke sugjeruar disa fusha ku qeveritarët shtetëror dhe lokal dhe institucionet duhet të bashkëpunojnë në mënyrë që të parandalojnë dukuritë e ekstremizmit të dhunshëm dhe terrorizmit. Në këto bëjnë pjesë:

- Përmirësimi i besimit dhe bashkëpunimi ndërmjet shërbimet qeveritare të sigurisë dhe udhëheqësit fetar,
- Saktësimi plotësues i trajnimit gjithëpërfshirës që komunitetet fetare ti kundërvihen on linë radikalizmit,
- Avancimi trajnimit në komunitet, në familjet, personelin e burgjeve dhe udhëheqësit fetar, me qëllim të identifikohen shenjat e hershme të radikalizmit të dhunshëm:
- Zhvillimi i mjeteve dhe masave për kundërshtimin e vëllimit të dezinformatave që rrjedhin nga narrativë të politizuar tek kategoritë e cenueshme(rrezikuar) të qytetarëve dhe
- Krijimi i proceseve dhe procedurave për inkurajimin e programeve në komunitet për mbështetjen e kohezionit shoqëror, që e parandalon ekstremizmin e dhunshëm dhe terrorizmin.

Papunësia dhe përgjigjja jo përkatëse e organeve policore e plotësojnë frustrimin e komuniteteve të cilat besojnë se nevojat e tyre nuk kuptohen seriozisht. Dështimi, ose përgjigjja latente e thirrjeve të komunitetit për ndihmë nga institucionet shtetërore në mbrojtje të qytetarëve, e përforcon dukurinë e aktiviteteve të dhunshme dhe radikale.

Në Republikën e Maqedonisë, tendenca të inkurajohen qytetarët të mbajnë shoqëri etnike dhe konfidenciale të mbyllura, në vend të përpjekjeve të inkurajohet integrim inkluziv, inter - intra - kulturor dhe tolerancë fetare, të cilat në masë të madhe janë shkaqe të rëndësishme për trazira. Më pas, këto dallime në shoqëri kontribuojnë drejt dëshirës individuale ose kolektive të pranohet ekstremizmi. Në rast të fundit, ndarja dhe përjashtimi në mënyrë të konsiderueshme do të kontribuojnë drejt efekteve trans nacionale të bartjes, që i përforcojnë pastaj në nivel lokal, shtetëror dhe rajonal.

Niveli rajonal

Republika e Maqedonisë gjendet në një udhëkryq të lëvizjeve trans nacionale që lidhin grupet kriminale, ideologjike dhe ekstremiste, zgjerimin, ndikimin dhe aktivitetet e të cilave shteti mund ti ndalojë ose së paku ti pengojë me ndihmën dhe bashkëpunimin ndërkombëtar.

Republika e Maqedonisë ka promotor të shumtë kryesor ose faktor të cilët nuk janë specifik për shtetin. Pikëpamja gjithëpërfshirëse e asaj se si përputhen këto nivele mund të shihet në Figurën 8.

FIGURA 8. Disa promotorë kryesorë dhe faktorë për ekstremizëm të dhunshëm dhe terrorizëm

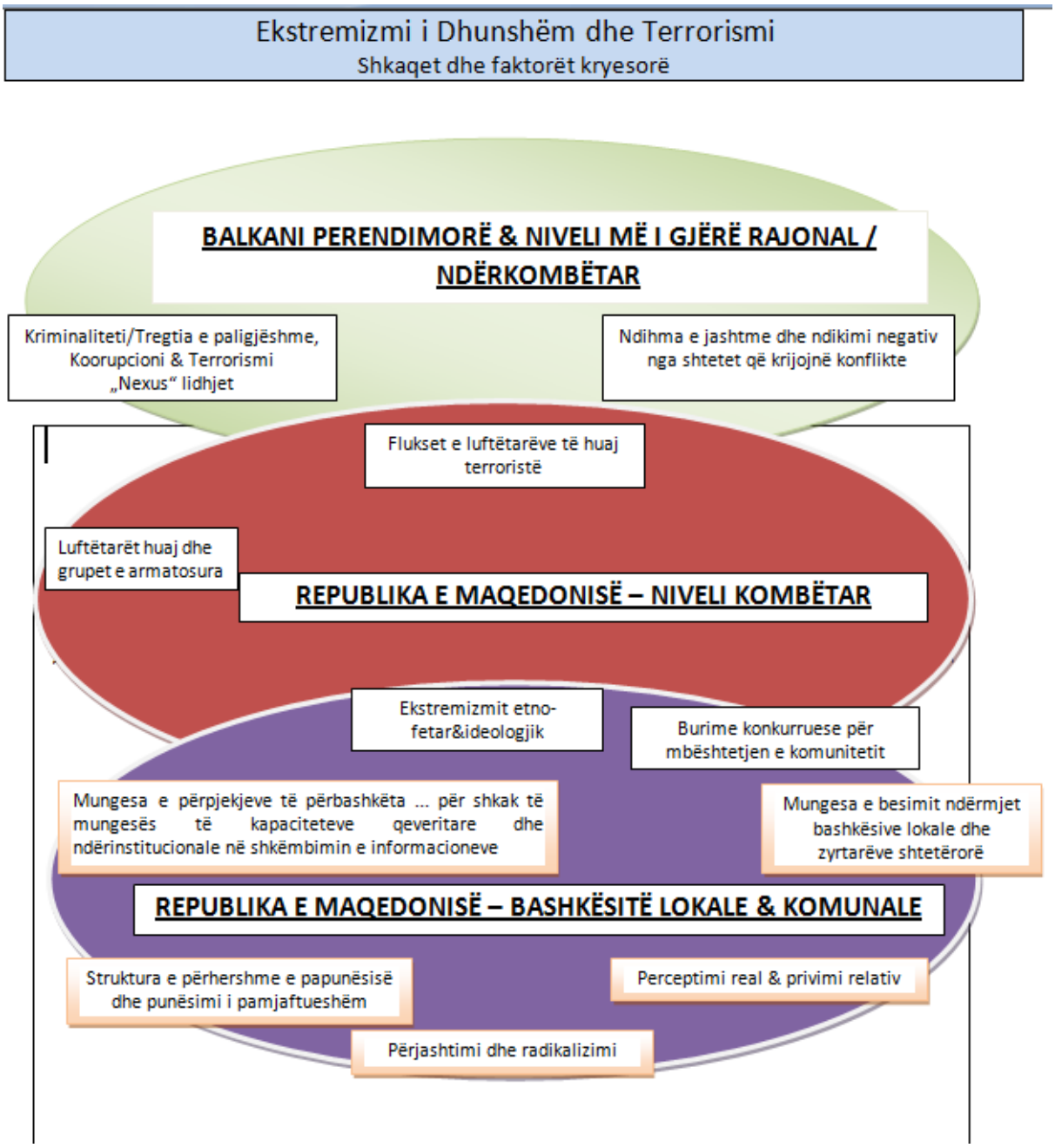

HYRJE: LUFTA E REPUBLIKËS SË MAQEDONISË KUNDËR TERRORIZMIT[8]

Qeveria e Republikës së Maqedonisë e miratoi Strategjinë e dytë kombëtare për Luftë Kundër Terrorizmit në mars 2016 e cila përmbante një pjesë që i përkushtohej parandalimit të ekstremizmit të dhunshëm. Plan veprimi përkatës për luftë kundër terrorizmit dhe të njëjtin në vitin 2016 e paraqitën në Komisioni Evropian për koment dhe vërejtje. Në Plan veprimin mungojnë udhëzime për implementim, vlerësime për financimin dhe kontroll për monitorim dhe evaluim.

Republika e Maqedonisë realizoi tre operacione të rëndësishme kundër terrorizmit në vitin 2015 dhe 2016, dhe një në koordinim me qeveritarët e Republikës së Shqipërisë dhe Republikës së Kosovës, respektivisht:

Republika e Maqedonisë ishte e angazhuar në tre aksione të organeve të ndjekjes kundër terrorizmit në vitin 2015 – 2016:

- Në kuadër të operacionit "Qelia", më 06 korrik 2015, u bastisën 28 lokacione, te gjithsej 24 persona fizik dhe në 4 objekte, gjatë çka u arrestuan 14 persona, të cilët më vonë u akuzuan në pajtim me Kodin penal të RM-së, ndërsa për të tjerët kërkimi vazhdon.
- Më 09 korrik 2016, autoritetet maqedonase bënë bastisje të njëkohshme në shtatë lokacione dhe arrestuan katër persona (personi i pestë u dorëzua më vonë, më 25 korrik 2016), duke i akuzuar në pajtim me Kodin penal të RM-së, në operacionin e quajtur "Qelia 2".
- Më 12 gusht 2016, autoritetet punuan me partnerë rajonal të Republikës së Turqisë që të arrestojnë dhe ekstradojnë pesë persona nga Republika e Maqedonisë të cilët kishin për qëllim ti bashkëngjiten ISIS-it në Siri.
- Në nëntor, Republika e Maqedonisë, në koordinim me partnerët rajonalë nga Republika e Shqipërisë dhe Republika e Kosovës, realizuan aksion për arrestimin e 25 terroristëve të dyshuar për planifikimin e një sulmi terrorist në një stadium në Republikën e Shqipërisë gjatë ndeshjeve kualifikuese të Kupës Botërore në ndeshjen e futbollit midis Republikës së Shqipërisë dhe Izraelit.

Republika e Maqedonisë bashkëpunon me SHBA-të, në luftën kundër terrorizmit, duke e demonstruar përkushtimin e saj të fuqishëm në Koalicionin global për fitore ndaj ISIS.

Në shkurt të vitit 2016, filloi gjykimi për 29 persona të akuzuar për terrorizëm dhe planifikimin të formojnë grup terrorist, ndërkaq tetë të tjerë për ofrimin e mbështetjes logjistike për konflikte të armatosura me policinë në Kumanovë në maj 2015. Gjykimi vazhdoi edhe gjatë vitit 2017 dhe 2018.

Kriza politike disa mujore në Republikën e Maqedonisë në vitin 2016 pengoi veprimin vendimtar të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë për të adresuar mangësitë në organet e ndjekjes dhe sigurisë kufitare, duke përfshirë mungesën e të punësuarve dhe pajisjes. Byroja për Siguri Publike në kuadër të Ministrisë së Punëve të Brendshme të Republikës së Maqedonisë punoi me autoritetet e SHBA-së, për të parandaluar korrupsionin tek nëpunësit doganorë, kufizimin e resurseve, zbrazëtirat, dhe trajnimin e pjesëtarëve të policisë kufitare dhe çështje në lidhje me sistemin e menaxhimit kufitar. Sistemi për krahasim të sigurt dhe evaluim të dokumenteve personale.

Trajnimi i përbashkët i kombinuar nëpërmjet këmbimit me forcat speciale të SHBA-ve u mbajt në mars 2016 që të përmirësohet aftësia e Republikës së Maqedonisë ti mbrojë qëllimet e buta. Pjesëtarët

[8] Burimi: U.S. Department of State, "BUREAU OF COUNTERTERRORISM AND COUNTERING VIOLENT EXTREMISM Country Reports on тероризам 2016 Report," accessible [online] at: https://www.state.gov/j/ct/rls/crt/2016/272231.htm#Macedonia. For further information on money laundering and financial crimes, see the *2017 International Narcotics Control Strategy Report (INCSR), Volume II, Money Laundering and Financial Crimes*: http://www.state.gov/j/inl/rls/nrcrpt/index.htm.

e Ministrisë së Punëve të Brendshme njoftuan se kanë punuar plane operative për parandalim dhe përgjigje ndaj sulmeve terroriste mbi qëllime të buta, përfshirë edhe stadiume, hotele dhe ngjashëm. Në mënyrë plotësuese, ushtrimi anti terrorist në shtator 2016 bashkoi më tepër agjenci të SHBA-ve dhe Republikës së Maqedonisë, që të rishikojnë përgatitjen e Republikës së Maqedonisë dhe kapacitetet për përgjigje.

Në drejtim të legjislacionit, organet e ndjekjes dhe sigurisë kufitare, në Republikën e Maqedonisë ka dispozita anti terroriste gjithëpërfshirëse që ndalojnë akte terroriste vendore dhe ndërkombëtare. Ligji për përballje me terrorizmin përmban dispozitë që e kriminalizon pjesëmarrjen e civilëve në konflikte të huaja. Konkretisht, neni 322 – a i Kodit penal kërkon minimum dënim me burg prej pesë vjet për pjesëmarrje në luftë të huaj ose forca paramilitare, rekrutim, trajnim ose transportin e luftëtarëve.

Kapaciteti i Republikës së Maqedonisë të detektojë dhe të parandalojë akte të terrorizmit pa mbështetje ndërkombëtare edhe më tej kërkon përforcim. Më konkretisht, policisë i nevojitet trajnim për komandë dhe kontroll, planifikim taktik dhe realizim, si dhe kujdes për të lënduarit.

Pavarësisht kësaj, Republika e Maqedonisë zhvilloi me sukses arrestimet e "luftëtarëve të huaj terroristë" dhe bëri bastisje te luftëtarë të huaj të mundshëm; Në koordinim me partnerët rajonal, i pengoi planet për sulme terroriste dhe arrestoi shtetasit maqedonas në përpjekjen për tu bashkuar me ISIS-in. Prokurorët siguruan dënime me burg kundër luftëtarëve të huaja terrorist fillimisht nëpërmjet marrëveshjeve për njohjen e fajit.

Në kuadër të Ministrisë së Punëve të Brendshme, Drejtoria për Siguri dhe Kundërzbulim është organi udhëheqës për zbulimin e terrorizmit dhe grumbullimin e informatave dhe punon në koordinim me Sektorin për Krim të Organizuar dhe Krimeve të Rënda në kuadër të Byrosë së Sigurisë Publike për të arrestuar të dyshuarit. Prokuroria e udhëheq marrjen në pyetje dhe ndjekjen e të dyshuarve të arrestuar për terrorizëm.

Policia kufitare e Republikës së Maqedonisë i përdor listat e personave të mbikëqyrur të INTERPOL dhe EUROPOL që rregullisht përditësohet dhe ata kanë mundësi për skrining biometrik. Policia kufitare gjithashtu shpërndan dhe pranon informata nëpërmjet alarmeve të Kontakt Qendrave të Përbashkëta me vendet fqinje (Shqipëri, Bullgari dhe Kosovë) dhe INTERPOL. Si përgjigje për fluksin e emigrantëve, Bashkimi Evropian (BE) dhe vendet e Ballkanit, rregullisht dërgojnë pjesëtarë të policisë kufitare që të ndihmojnë në sigurimin e kufirit jugor në Republikën e Maqedonisë.

Organet kufitare punojnë me partnerë të Evropës dhe SHBA-së të përpilojnë protokole për shpërndarjen e informatave dhe të mbi ndërtojnë sistemin për krahasim të sigurt dhe evoluim të dokumenteve personale (the Personal Identification Secure Comparison and Evaluation System (PISCES) sistem për menaxhim me kufijtë, duke përmirësuar kapacitetin e tyre ti përgjigjen krizës së emigrantëve dhe të pengojnë kalimin e luftëtarëve terrorist të huaj që kthehen nga zonat në konflikt.

Përfundimisht, në drejtim të luftimit të financimit të terrorizmit, Republika e Maqedonisë është anëtare e Komitetit të Ekspertëve të Këshillit të Evropës për Vlerësimin e Masave kundër Larjes të Parave dhe Financimit të Terrorizmit, organ rajonal i ngjashëm me Grupin e Posaçëm për Veprim Financiar (Financial Action Task Force (FATF). Drejtoria për Kundërzbulim Financiar e Republikës së Maqedonisë, Drejtoria për Parandalimin e Larjes të Parave, janë anëtare të Egmont grupit të Njësisë për Kundërzbulim Financiar.

Mangësitë kryesore të kornizës juridike të Republikës së Maqedonisë kundër pastrimit të parave dhe luftës kundër financimit të terrorizmit ngelin, përfshirë kriminalizimin e pa mjaftueshëm të financimit të terrorizmit dhe mos pasjes së mekanizmave të qarta për zbatimin e masave të OKB-së. Përpos kësaj, regjimi tej mase kompleks i konfiskimit i cili lidhet me aktvendimin gjyqësor për dënim, e pengon pezullimin efikas dhe konfiskimin efikas të pronës së terroristëve.

Tabela 2a 2018 SWOT ANALIZA

	PËRPARËSI	MANGËSI
NIVELI RAJONAL	• Pozita kyçe gjeostrategjike – R. e Maqedonisë është "Shtet i rendesishëm strategjik"	• R. e Maqedonisë gjendet në rajon turbulent dhe mesatarisht jo stabil në shtete relativisht të dobëta demokratike
	• R. e Maqedonisë nuk është "shtet në konflikt"	• R. e Maqedonisë është e rrethuar me shtetepost konfliktuoze dhe me ekonomi jostabile , politika të trashëguara që ndikojnë mbi cilësinë e ndërtimit të sistemeve të qëndrueshme shoqërore,
	• R e Maqedonisë nuk është eksportues i ekstremizmit të dhunshëm dhe terrorizmit. Reduktimi drastik i luftëtarëve të huaj terrorist nga viti 2015 e këndej	• R. e Maqedonisë është e shtrirë në udhëkryq gjeostrategjik Lindje – Perëndim e rrethuar me vende me kufij të cenueshëm të cilat nxisin "ekonomi informale"
		• Nivel i pamjaftueshëm i ndarjes së informatave rajonale financiare dhe anti terroriste kundër zbuluese
NIVELI SHTETËROR	• R. e Maqedonisë është shtet me institucione qeveritare të vendosura mirë dhe sisteme dhe procedura për sundimin e së drejtës • R. e Maqedonisë është e harmonizuar me shumë shtylla kryesore të KB-së, BE-së, OSBE-së dhe NATO-s	• R. e Maqedonisë ende përballet me shkallë relativisht të lartë të pakënaqësisë dhe mos pasjes së besimit ndërmjet komuniteteve me qeveritarët shtetëror dhe lokal
		• Kapacitetet e pa mjaftueshme shtetërore dhe komunale dhe aftësitë e institucioneve qeveritare dhe sfidat e vazhdueshme me korrupsionin
	• R e Maqedonisë ka lidhje të fuqishme pozitive me organizata ndërkombëtare, të përkushtuara në misionin global të parandalimit të radikalizmit dhe luftës kundër terrorizmit	• Mënyra të pamjaftueshme dhe masa për kundërshtimin e vëllimit të dezinformatave që i zbulojnë narrativët e polarizuar ndërmjet publikut të cenueshëm
NIVELI KOMUNAL / LOKAL	• R. e Maqedonisë është shoqëri e cila karakterizohet me familje të fuqishme, lidhje familjare dhe komunitete të fuqishme	• Punësimi i pamjaftueshëm, në veçanti te komunitetet rinore
	• Në R. e Maqedonisë ekziston tendencë për dallime etnike dhe fetare dhe diversitete	• Lidhje të dobëta të besimit ndërmjet policisë lokale / organet e ndjekjes dhe popullatës lokale
	• R. e Maqedonisë tradicionalisht kultivon formë mesatare të religjionit islam dhe krishterimit ortodoks, që nuk identifikohet me degë radikale	• Mos ekzistimi i mangësive të organeve "legjitime" krijon vakum lidershipi, të cilën lehtë e plotësojnë liderët e ekstremistëve radikal me vizione dhe qëllime të fuqishme anti shtetërore dhe anti nacionale

Tabela 2b 2018 SWOT ANALIZA

	MUNDËSI	KËRCËNIME
NIVELI RAJONAL	• Themelimi i grupeve shtetërore për veprime të fokusuara, multi agjencionale, ndërinstitucionale për përcaktimin e strategjive rajonale të Ballkanit Perëndimor për PEDh dhe LKT të udhëhequra nga R e Maqedonisë	• Për shkak të pozitës gjeostrategjike, R. e Maqedonisë çdo herë është nën rrezik nga sulme terroriste //
	• Bashkëpunim efikas i BE-së, OSBE-së dhe organizatave të tjera ndërkombëtare për ndërtimin e kapaciteteve, ekspertizë dhe mjete nga donatorë	• "Nyja" trans nacionale dhe trans rajonale e plotësojnë kërcënimin nga krimi me tregtinë joligjore, korrupsionin dhe terrorizmin.
	• Standardizim i përmirësuar në mbarë platformat rajonale për shpërndarjen e të dhënave, përfshirë edhe përpunimin e të dhënave	• Rrjedhat e luftëtarëve të huaj terrorist dhe ndikimet nga vendet që gjenerojnë konflikt
NIVELI SHTETËROR	• Themelimi i përforcimit të mëtutjeshëm të kapaciteteve institucionale të KKPEDhLKT	• Mënyra në të cilën shteti i përgjigjet kërcënimeve nga radikalizmi, ekstremizmi i dhunshëm, dhe terrorizmi, duhet të jetë i vëmendshëm dhe i kujdesshëm që të mos shkaktojë efekt negativ "bumerang"
	• Themelimi i grupeve të punës të integruara (Integrated Task Forces (ITFs)) për zbatimin e aktiviteteve të koordinuara, ndërinstitucionale ndërmjet shtetit dhe komunitetit	• Ekstremizëm dhe radikalizëm etno – religjioz dhe ideologjik
	• Themelimi i Grupeve të përhershme shtetërore të punës për koordinimin dhe vlerësimin e aktiviteteve për PEDh dhe LKT për çdo prioritet strategjik	• Konkurrencë për resurset e kufizuara të qasshme për mbështetje të komuniteteve, mos pasjen e përpjekjeve të unifikuara, për shkak të mungesës së kapaciteteve qeveritare
	• Themelimi i Grupeve Speciale të Integruara (Integrated Task Forces (ITFs), përfshirë edhe grupin e punës operativ për luftë kundër terrorizmit (Joint terrorism Task Force (MKD-JTTF)) për kontrollin e përmirësuar të fushës kufitare dhe veprimit gjatë krizave, parandalim dhe përgjigje	
NIVELI KOMUNAL / LOKAL	• Themelimi i Ekipeve të veprimit në komunitet (Community Action Teams (CATs)) për përmirësimin e bashkëpunimit ndërmjet qeveritarëve shtetëror dhe lokal	• Masat e ndërmarra me qëllim të parandalohet ekstremizmi dhe radikalizmi mund të cenojnë liritë dhe të drejtat personale
	• R. e Maqedonisë karakterizohet me popullatë rinore të fuqishme, të shëndetshme dhe të talentuar e cila krijon dhe kultivon - tolerancë ndër fetare dhe ndëretnike	• Struktura e të papunësuarve dhe punësimi i pamjaftueshëm
	• Saktësimi plotësues i trajnimit gjithëpërfshirës që komunitetet fetare ti kundërvihen on line radikalizmit,	• Padrejtësi dhe ndjenjë të pakënaqësisë të komuniteteve lokale, dhe mos pasja e besimit ndërmjet popullatës lokale, familjes dhe komunitetit me përfaqësuesit e shtetit dhe komunës
	• Trajnim i përmirësuar për identifikimin e shenjave të hershme të radikalizmit të dhunshëm, përfshirë edhe personelin në burgje dhe personelin tjetër profesional	
	• Krijimi i mënyrave për inkurajimin e programeve në komunitet për mbështetjen e kohezionit shoqëror, që e parandalon ekstremizmin e dhunshëm.	

TË KUPTUARIT E KËRCËNIMIT DHE RRETHIMI I TIJ [9]

Të kuptuarit e kërcënimeve ndihmojnë të kuptojmë fuqitë tona, rolet dhe përgjegjësitë dhe prioritetet aktuale-të afërta-afatgjata – në së paku tre kontekste të ndërlidhura: nivelin shtetëror, nivelin lokal (dhe komunal) dhe nivelin rajonal/ndërkombëtar.

GLOBAL. marrëdhëniet ndërkombëtare kalojnë nëpërmjet tranzicionit të madh të fuqisë dhe konkurrencës politike ndërmjet shteteve që krijojnë parakushte për dukuri të organizatave të dhunshme ekstremiste dhe grupeve terroriste të cilat i kërcënohen rendit të vendosur botëror.

Kjo periudhë e ndryshimeve karakterizohet me numër të madh të sfidave dhe sfidues të *normave dhe parimeve qeverisëse, rregulla dhe procedura* për miratimin e vendimeve[10] që i kanë përkufizuar kushtet për sigurimin e bazës së qëndrueshme të rendit ndërkombëtar perëndimor - liberal ("Uestfalijan") - respektivisht:

1. Supremacion i sovranitetit territorial të shtetit,
2. Rregulli i përgjithshëm i pa cenueshmërisë së sovranitetit territorial të shtetit.
3. dhe Përkufizimi për "agresion" si akt të shtetit ose kolektiv të shteteve që e cenojnë dhe shkelin integritetin territorial dhe pushtetin e shtetit kombëtar, ndërsa
4. i deklaruar si "mëkat" i skajshëm ndërkombëtar, akti kërkon intervenime sigurie kolektive që përsëri të vendoset *status quo* situata.

Stabilitet sistemor, në bazë të këtyre katër parimeve sunduese, është "lëkundur" në vitet e tetëdhjeta të shekullit të kaluar me kërkesa të rinovuara për vetë përcaktim dhe rritjen e konflikteve etno – separatiste gjatë viteve të nëntëdhjeta. Sulmet terroriste të 11 shtatorit 2001, e paralajmëruan, rritjen e aktorëve të tjerë jo shtetërorë, në veçanti Al Kaeda dhe degët e saj, përfshirë edhe degët e saj, përfshirë edhe të a.q. shtet Islamik.

RAJONAL, shohim prezencë në rritje të kërcënimeve dhe sfidave trans rajonale dhe të përziera që i tejkalojnë kufijtë, kryejnë presion të madh mbi vendet dhe aftësitë e tyre dhe kapacitetet të rruajnë sovranitetin e tyre, ti mbrojnë të drejtat private dhe vlerat kryesore të sistemeve. Në kuadër të këtyre karakteristikave gjeo – strategjike gjendet edhe Republika e Maqedonisë e përballur me kërcënimet e ekstremizmit të dhunshëm dhe terrorizmit.

Republika e Maqedonisë dhe vendet e Ballkanit janë shtete kryesore[11] "strumbullar strategjik" prej të cilave pjesërisht varet e ardhmja stabile dhe siguria e Bashkimit Evropian, koherenca e krahut jugor të NATO-s.'

---

[9] Wilson III, Isaiah. "Power in Transition: Challenges of Providing for an uncommon defense and the search for strategic stability," presentation for RAND Corporation, February 2017.
[10] See Stephen Krasner, *International Regimes* (1986).
[11] "Why are Pivot States so Pivotal? The role of pivot states in regional and global security, *The Hague* Centre for Strategic Studies, 2014.

FIGURA 9. Të kuptuarit e mjedisit "të përzier" trans rajonal të kërcënimeve

Fakti që Republika e Maqedonisë nuk është eksportuese e ekstremizmit të dhunshëm dhe terrorizmit është një nga avantazhet më të mëdha të saj; arsyetimi më i fortë për aderim drejt integrimeve euro-atlantike, e cila e bën partner të aftë dhe të pozicionuar mirë në aspektin gjeopolitik, me mundësinë për të forcuar stabilitetin dhe sigurinë e BE-së.

Republika e Maqedonisë është shtet i rëndësishëm strategjik për të kundërshtuar shkaqet dhe parakushtet kryesore që ushqejnë dhe përhapin kërcënimet e radikalizmit që mund të çojnë në ekstremizëm të dhunshëm dhe në fund edhe në terrorizëm.

Shkaqet kryesore për shqetësim para së gjithash burojnë nga më tepër lidhje të dukshme ndërmjet, ndonjëherë kërcënime të veçanta nga krimi, dhuna dhe terrorizmi (përfshirë narko terrorizmin, financimin jo ligjor, tregtinë joligjore me armë dhe njerëz, etj.). Në kombinim me rreziqe me përmasa trans nacionale dhe trans rajonale të cilat transferohen përtej kufijve shtetëror, duke iu kërcënuar sovranitetit të shteteve. Nga këto lloje të lidhjeve midis krimit të organizuar dhe terrorizmit, me rëndësi të veçantë është rreziku nga shitja e pasaportave të rrejshme për luftëtarët e huaj terroristë dhe ndihma / kontrabandimi i tyre, transit nëpër Republikën e Maqedonisë, si dhe kontrabandimin e armëve të zjarrit nga Ballkani Perëndimor në vendet e BE-së ose vende të tjera ku mund të përdoret për aktivitete terroriste.

Faktorë rreziku plotësues, të gjeneruar nga kjo dinamikë trans rajonale e kërcënimeve janë edhe (duke mos u kufizuar vetëm në ato) këto:

- Transferimi i konflikteve të gjata nga grupet paraushtarake të mbështetura nga aktorët lokalë, grupet e krimit të organizuar të harmonizuar me aktorët ekstrem në nivel lokal, me qëllim destabilizimin, krijimin e qelizave terroriste, interpretimin e qëllimshëm dhe të gabuar të mesazheve politike dhe fetare që synojnë destabilizimin.
- Rutat e refugjatëve nga rajonet e shkatërruara me luftë prej të cilave buron kriza refugjate
- Luftëtarët e huaj terroriste, grupet e kërcënimit trans nacionale dhe trans rajonale, të cilat bëhen rrjete që veprojnë në nivel trans rajonal, madje edhe në nivel global (për shembull Al – Kaeda / ISIS etj.)

RREZIQET SPECIFIKE NGA KËRCËNIMI I LUFTËTARËVE TË HUAJ TERORISTË [12]

Në përgjithësi, nga fundi i vitit 2012 deri në fillim të vitit 2016, vlerësohet se rreth 1,000 njerëz nga vendet e Ballkanit Perëndimor kanë udhëtuar dhe kanë qëndruar në Siri dhe Irak, një pjesë dhe familjet e tyre. Disa u bashkuan me ISIS-in, ndërsa të tjerë u lidhën me Xhabat Fatah al-Sham (i njohur më mirë si Fronti i Al Nusra dhe tani i sapoformuar si Hajt Tahrir al-Sham). Këta individë kanë origjinën nga Republika e Kosovës, Bosnjë dhe Hercegovinës, Republikës së Shqipërisë dhe Republikës së Maqedonisë. Për shkak se territori i ISIS-it është zvogëluar, disa nga luftëtarët e huaj terroristë nga Ballkani Perëndimor u kthyen në shtëpi ose u larguan në vende të treta, ndërsa disa vdiqën në fusha të betejës.

Largimet dhe kthimet e luftëtarëve të huaj terroristë u reduktuan si rezultat i përpjekjeve intensive rajonale dhe ndërkombëtare që synonin ndjekjen penale të luftëtarëve potencial dhe të kthyerve nga Siria dhe Iraku. Në krahasim me vendet e tjera, luftëtarët e huaj terroristë nga Ballkani Perëndimor në Siri dhe Irak janë më të moshuar (mesatarisht meshkujt janë të moshës 31 vjeç dhe gratë të moshës 30 vjeçe në datën e hyrjes së tyre në Siri) dhe përfshijnë më shumë gra (27 deri 36 për qind, me qytetarët e Kosovës dhe Bosnjë e Hercegovinës, respektivisht), që është më shumë se dyfishi i mesatares evropiane. Si pasojë e kësaj, ata që nuk janë luftëtarë (kryesisht gra dhe fëmijë) përbëjnë pjesë shumë më të madhe (deri në 55 për qind) të kontigjentit të Ballkanit Perëndimor sesa nga kontingjentet e tjera të huaja në Siri dhe Irak.

Megjithëse nuk ka profil unik të një terroristi tipik të huaj nga Ballkani Perëndimor, gjithsesi, individët që kanë shkuar kanë veti të përbashkëta: (1) lidhje me diasporën në BE (veçanërisht në Austri dhe Gjermani), dhe (2) një të kaluar kriminale para nisjes. Karakteristika të tjera të përbashkëta të luftëtarëve të huaj terroristë janë niveli i ulët i arsimimit, papunësia, familjet jofunksionale ose të shkatërruara, si dhe problemet e shëndetit mendor.

Nga pikëpamja dhe perspektiva e ***SHTETIT dhe NIVELIT KOMUNAL LOKAL***, marrëdhëniet ndëretnike në Republikën e Maqedonisë mes dy komuniteteve më të mëdha mbeten relativisht të tensionuara, veçanërisht në pjesët e vendit ku grupet ekstremiste janë ende të pranishme, të prirë të përdorin dhunën për t'i arritur qëllimet politike. Deri më tani ka pasur raste të dhunës kundër qytetarëve dhe institucioneve të Republikës së Maqedonisë. Këto akte dhune mund të intensifikojnë reagime e dhunshme.

[12] Sajjan Gohel & Vlado Azinoviç, "The Challenges of Foreign Terrorist Fighters: A Regional Perspective," PfP-CTWG Policy Paper, November 2017, accessible [online] at: www.pfp-consortium.org

Nga këndvështrimi i brendshëm i shtetit, në bazë të hulumtimeve dhe analizave të mëparshme, qytetet Shkupi (brenda Qytetit të Shkupit, lagjet, Serava dhe Gazi Baba), Tetovë, Gostivar dhe Kumanovë përmenden si vendet kryesore për ekzistencën e ekstremizmit të dhunshëm në Republikën e Maqedonisë,

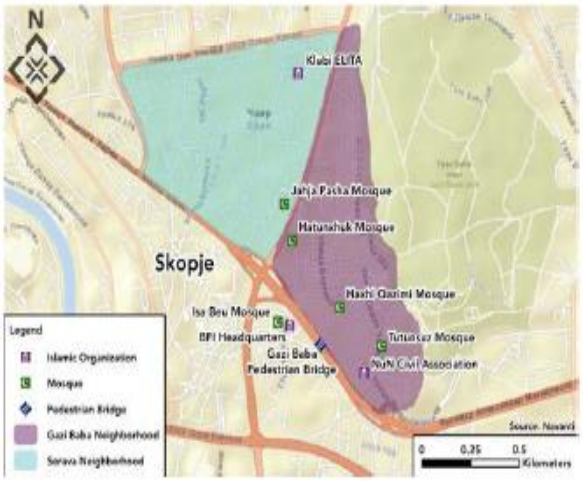

Ka ende sfida në drejtim të mbrojtjes së qytetarëve të Republikës së Maqedonisë nga ndikimi i ideologjive ekstremiste dhe të bazuara në intolerancën, urrejtjen dhe dhunën që përmbushin qëllimet politike dhe ideologjike nëpërmjet abuzimit me fenë.

Kërcënimi nga luftëtarët e huaj terroristë, e kështu me radhë. Faktorët "push-pull" dhe promotorët e tyre që i prodhojnë dhe mbajnë janë një kërcënim i jashtëm i rëndësishëm që duhet theksuar. Luftëtarët e huaj terroristë nga Republika e Maqedonisë janë kryesisht individë të rinj meshkuj që kanë zhvilluar marrëdhënie personale (për disa vite) me një grup të vogël imamësh radikalë që veprojnë në rajonin e Shkupit. Kohët e fundit, këto flukse janë zvogëluar, me aktivitetet e autoriteteve të prokurorisë kundër disa imamëve radikalë dhe rënien e ndikimit të ISIS.

Reduktimi drastik i luftëtarëve të huaj terroristë nga Republika e Maqedonisë që nga viti 2016 vjen si pasojë e rritjes së vështirësive të udhëtimit nëpër Republikën e Turqisë, arrestimit të rekrutëve dhe ndihmësve në Republikën e Maqedonisë si dhe rritja së vëmendjes së mediave ndaj mizorive të ISIS.

Lidhur me nxitësit e këtij kërcënimi, hulumtimet dhe analizat, si dhe intervistat e kryera me qytetarët e Republikës së Maqedonisë, theksojnë faktorët ekonomikë, socialë dhe ideologjikë që ka më shumë gjasa të ndikohen dhe nxiten nga luftëtarë të huaj terroristë. Gjithashtu, ndikimi dhe rolet e luajtura shpesh nga rekrutuesit janë të habitshme, duke synuar individë të prekshëm në vendet më të rrezikuara, siç janë ato me një të kaluar kriminale. Në kundërshtim me deklaratat e konservatorëve fetarë të vet deklaruar, miqtë, familja dhe fqinjët e huaj luftëtarëve të huaj terroristë, ekspertët dhe të anketuarit u japin më pak rëndësi identifikimit të luftëtarëve të huaj me vuajtjet humanitare të civilëve në shtetet e prekura nga konflikti, si Siria dhe Iraku.

Hulumtimet e kryera lokale dhe rajonale gjithashtu tregojnë financimin dhe ndikimin e organizatave fetare nga Lindja e Mesme si nxitës i rëndësishëm i ekstremizmit në Republikën e Maqedonisë, pavarësisht nga rolet me ndikim të imamëve lokalë dhe liderëve lokalë në lidhje me ekstremizmin.

Vlerësohet se e gjithë kjo ndikon negativisht në marrëdhëniet e bashkëpunimit fqinj në bazë të besimit, jo vetëm në kontekstin lokal, por edhe në nivelin "rajonal". Me llojet e tilla të reja të sfidave dhe kushteve, *gatishmëria* dhe *parandalimi* bëhen parakushte thelbësore për mbajtjen dhe ruajtjen e kapaciteteve legjitime për luftën kundër terrorizmit.

Kështu, sfida për Republikën e Maqedonisë, duke përfshirë KKPEDhLKT, do të jetë identifikimi i hershëm i kërcënimeve ekzistuese në "zonat e parregulluara" në ndër-nivelet komunale, shtetërore, si dhe në ndër-nivelet rajonale dhe partneriteti transregional me BE, OKB dhe organizata të tjera ndërkombëtare.

Faktorët shtesë që tentojnë të ndikojnë në ciklet e para-radikalizimit deri në radikalizim janë grupet e mbyllura etnike, ngjarjet e kufizuara ndërkulturore, ndërgjegjësimi i ulët social, sekularizmi i

reduktuar si rezultat i bashkësive fetare të parregulluara dhe jo liberale; përveç "domino" ose efektit të derdhjes nga dinamikat e jashtme.

Dhe së fundmi, ndoshta më e rëndësishmja, varfëria strukturore sistemike është arsye kritike dhe qendrore për problemet e radikalizimit, ekstremizmit të dhunshëm dhe terrorizmit.

PRIORITETET E PËRGJITHSHME STRATEGJIKE

Republika e Maqedonisë i harmonizoi dy Strategjitë Kombëtare dhe planet përkatëse të veprimit për parandalimin e ekstremizmit të dhunshëm dhe luftën kundër terrorizmit në katër (4) **PRIORITETET STRATEGJIKE** si vijon:

1. **TË PARANDALOHET** fluksi i luftëtarëve të huaj terroristë, militantë dhe shkaqet rrënjësore për radikalizëm dhe ekstremizëm;

2. **TË MBROHEN** qytetarët, prona e tyre, infrastruktura kyçe dhe kritike nga kërcënimet e pranishme dhe të qarta, si dhe kërcënimet në rritje;

3. **TË NDIQEN** kërcënimet e ekstremizmit të dhunshëm dhe terrorizmit në rrënjët e tyre, në strehimoret e sigurta dhe në vendet ku ata përbëjnë rrezik të qartë për qytetarët dhe infrastrukturën; ato kërcënime të ndiqen penalisht në mënyrë aktive, por në mënyrë të drejtë dhe transparente, si dhe në përputhje me sundimin e ligjit;

4. **TË REAGOHET** në mënyrë aktive, në mënyrë agresive, por gjithmonë në mënyrë që është transparente dhe në përputhje me sundimin e ligjit, në frymën e solidaritetit dhe në mënyra që minimizojnë pasojat e sulmit terrorist, përmes përmirësimit të aftësive të institucioneve për t'u marrë me situatën pas sulmit, koordinimi i reagimit dhe nevojave të viktimave.

AKTORËT

Aktivitetet e mësipërme duhet të zbatohen nga institucionet e përfshira në luftën kundër terrorizmit, duke përfshirë, por jo të kufizohen në: Ministrin e Punëve të Brendshme - Drejtoria për Siguri dhe Kundërzbulim dhe Byroja për Siguri Publike, Agjencioni për Kundërzbulim; Ministrin e Mbrojtjes – Sektori-Shërbimi i Sigurisë dhe Kundërzbulimit Ushtarak, Ministrin e Drejtësisë; Ministrin e Financave - Drejtoria për Kundërzbulim Financiar, Drejtorin e Doganave dhe Drejtorin e Policisë Financiare; Prokurorin Publike dhe institucionet e tjera të përfshira në punën e Komitetit Kombëtar.

KOORDINIMI DHE OPERACIONET

"Koordinimi" nënkupton përfshirjen e përbashkët të të gjitha institucioneve relevante në Republikën e Maqedonisë - dhe atë në nivel shtetëror, lokal dhe komunal - për shkëmbimin në kohë të informacionit, si dhe bashkëpunimin me qëllim zbulimin, përcaktimin, vlerësimin dhe ndërprerjen e kërcënimeve të mundshme nga terroristët dhe / ose organizata terroriste.

Koordinimi do të sigurojë shkëmbim në kohë të informacionit, shpërndarje të drejtë dhe adekuate të resurseve, planifikim strategjik dhe sinkronizim të bashkëpunimit me institucionet përkatëse shtetërore, lokale, rajonale dhe ndërkombëtare në luftën kundër terrorizmit.

Bashkëpunimi midis shërbimeve në nivel operacional do të intensifikohet nëpërmjet formimit të ekipeve të përbashkëta të integruara.

REZULTATET E PRITURA

Realizimi i aktiviteteve të parashikuara do të mundësojë:

- Zbulimin më efektiv, dokumentim dhe hetimin të aktiviteteve kriminale që lidhen me aktet terroriste;
- Aktivitetet e koordinuara dhe shkëmbimi i informacionit në nivel ndërsektorial;
- Bashkëpunim i rritur ndërkombëtar dhe efektiv në parandalimin dhe luftën kundër terrorizmit;
- Rritja e vetëdijes së popullatës për rëndësinë e luftës kundër terrorizmit, rolin dhe vendin e organizatave shtetërore dhe institucioneve të tjera që marrin pjesë në këtë luftë;
- Arritja e një niveli më të lartë të transferimit ë personelit dhe pajisjeve të institucioneve të përfshira në luftën kundër terrorizmit;
- Pajtueshmëria me standardet ndërkombëtare dhe harmonizimi i legjislacionit kombëtar me atë evropian...

ZBATIMI: PLANIFIKIMI I VEPRIMIT PËR PEDh dhe LKT

Miratimi i Strategjive Kombëtare për Parandalimin e Ekstremizmit të Dhunshëm dhe Luftës kundër Terrorizmit (2018-2022) është kompetencë e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë. Këto strategji hartohen dhe rishikohen nga KKPEDhLKT në bazë të analizës paraprake të rreziqeve të mundshme për të adresuar fenomenin e ekstremizmit, radikalizmit dhe faktorëve të tjerë dhe promotorëve që mund të çojnë në terrorizëm.

Këto dokumente strategjike janë subjekt i një procesi të vazhdueshëm dhe transparent të përpilimit, rishikimit, adoptimit, zbatimit dhe monitorimit.

Objektivat e planifikimit të veprimit në parandalimin e radikalizmit dhe radikalizimit, ekstremizmit dhe ekstremizmit të dhunshëm që çojnë në terrorizëm dhe aktivitete terroriste janë të përshtatura në:

- Përshkrimi i saktë i këtyre fenomeneve dhe përcaktimi i balancës së drejtë ndërmjet qasjes parandaluese, shqetësuese apo represive;
- Reduktimi i efekteve të terrorizmit.

Dy komponentë kryesorë për realizimin e katër prioriteteve strategjike janë: (1) përmirësimi i aftësive dhe kapaciteteve institucionale për t'i identifikuar dhe zbuluar individët, grupet dhe faktorët e tjerë me efekt radikal në mjedisin e tyre; dhe (2) përmirësimin e aftësive dhe kapaciteteve institucionale për të reduktuar efektet e indikatorëve të radikalizimit që çojnë në ekstremizëm të dhunshëm dhe në fund të fundit në aktivitete terroriste.

Me zbatimin e masave administrative, gjyqësore dhe socio-parandaluese kundër individëve që përhapin ide radikale dhe të dhunshme, do të mundësohet një qasje gjithëpërfshirëse kombëtare kundër ekstremizmit të dhunshëm dhe kërcënimeve të terrorizmit në shoqërinë tonë ...

OBJEKTIVAT STRATEGJIKE DHE SPECIFIKE

Analiza SWOT e Përparësitë-Dobësitë-Mundësitë-Kërcënimet (*Strengths-Weaknesses-Opportunities-Threats*,SWOT) na mundësuan të shqyrtojmë dhe zhvillojmë shumë prioritete strategjike që janë të përbashkëta dhe vendimtare për të dyja misionet PEDh dhe LKT.

Për PEDh-të, KKPEDhLKT ka identifikuar 4 objektive specifike të Parandalimit, 2 objektiva për Mbrojtje, 1 objektivë të re specifike për PEDh për Ndjekje dhe 3 objektive për Përgjigje.

Për LKT, Republika e Maqedonisë ka 8 objektiva strategjike për parandalim, 5 për mbrojtje, 4 për ndjekje dhe 3 për përgjigje. KKPEDhLKT gjithashtu ka përpiluar dhe miratuar një protokoll relativisht të ri për zbatim - e një kornize të re operative, në përputhje me standardet e NATO-s për zbatimin e linjave të aktiviteteve tona PURSUE në një mënyrë të përmirësuar graduale dhe të kontrolluar: Përçarje - Degradim-Zbërthim- Ndjekje(*Disrupt—Degrade –Dismantle – Pursue).*[13]

KKPEDhLKT ka ndarë ("objektivat") e mëposhtme Shtetërore / Kombëtare për luftimin e terrorizmit:

TABELA 3. OBJEKTIVAT SPECIFIKE PËR LUFTËN KUNDËR TERRORIZMIT

LUFTA KUNDËR TERRORIZMIT
1. PARANDALIMI
Qëllimi strategjik 1.1: Parandalimi i radikalizmit
Qëllimi strategjik 1.2: Parandalimi i financimit të terrorizmit
Qëllimi strategjik 1.3: Parandalimi i radikalizmit përmes internetit
Qëllimi strategjik 1.4: Parandalimi i "Luftëtarëve Terroristë të Huaj" nëpërmjet forcimit të kapaciteteve institucionale
Qëllimi strategjik 1.5: Parandalimi i radikalizmit dhe rekrutimit të terroristëve duke forcuar bashkëpunimin bilateral, rajonal dhe ndërkombëtar
Qëllimi strategjik 1.6: Përmirësimi i parandalimit përmes kryerjes së vlerësimeve, analizave dhe hulumtimeve në lidhje me radikalizmin dhe terrorizmin
Qëllimi strategjik 1.7: Parandalimi i rreziqeve kimike, biologjike, radioaktive dhe bërthamore
Qëllimi strategjik 1.8: Parandalimi i tregtisë së paligjshme të armëve dhe teknologjive
2. MBROJTJA
Qëllimi strategjik 2.1: Forcimi i sistemeve të kontrollit të kufirit shtetëror
Qëllimi strategjik 2.2: Përmirësimi i standardeve të sigurisë në transport
Qëllimi strategjik 2.3: Mbrojtja e infrastrukturës kritike
Qëllimi strategjik 2.4: Mbrojtja e objekteve me interes vital dhe publik
Qëllimi strategjik 2.5: Forcimi dhe zhvillimi i mekanizmave për mbrojtje nga kërcënimet kibernetike
3. NDJEKJA
Qëllimi strategjik 3.1: Harmonizimi i mëtejshëm i legjislacionit kombëtar me standardet ndërkombëtare
Qëllimi strategjik 3.2: Zbulimi, identifikimi dhe ndjekja e kryerësve të krimeve të lidhura me terrorizmin
Qëllimi strategjik 3.3: Zbulimi, identifikimi dhe ndjekja e kryerësve të financimit të terrorizmit
Qëllimi strategjik 3.4: Forcimi i bashkëpunimit bilateral, rajonal dhe ndërkombëtar
4. PËRGJIGJA
Qëllimi strategjik 4.1: Forcimi i kapaciteteve të institucioneve relevante për t'iu përgjigjur sulmeve terroriste
Qëllimi strategjik 4.2: Zvogëlimi dhe zbutja e pasojave nga sulmet terroriste
Qëllimi strategjik 4.3: Përmirësimi i koordinimit ndër-sektorial

[13] Këto janë terme të reja doktrinare. DISRUPT - Pengimi i organizimit të një grupi terrorist dhe dinamika e saj operacionale pa kontestim fundamental e aftësisë së tyre për të kryer operacione të ardhshme; DEGRADE - degradim, duke shtypur aftësinë e një grupi terrorist të kryejë operacione në shkallë të gjerë, si dhe duke ja humbur lirinë e lëvizjes së grupit; DISMANTLE - ta zbërthesh, duke e dëmtuar grupin terrorist në një pikë kur ai nuk mund të funksionojë më si një organizatë kohezive; DEFEAT - ta mposhtësh, duke eliminuar grupin terrorist nga streha e tij e sigurt dhe duke parandaluar riformimin e grupeve terroriste të rivendosin strehë të sigurt dhe të rigjenerohen me kalimin e kohës.

AKTIVITETET SPECIFIKE PËR ZBATIM

Zbatimi:

Për zbatimin e Strategjive Kombëtare për Parandalimin e Ekstremizmit të Dhunshëm dhe Luftën kundër Terrorizmit, Qeveria e Republikës së Maqedonisë do të përpilojë procedura dhe rregullore të përshtatshme.

KKPEDhLKT kryeson iniciativën për zbatimin e Planeve të Veprimit (me kontribut nga institucionet përkatëse dhe ministritë e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë) dhe është përgjegjës për koordinimin dhe komunikimin e përpjekjeve të LKT-së dhe PEDh.

KORNIZA DHE QASJA E PËRGJITHSHME

Qëllimet e Planeve të Veprimit për Parandalimin e Ekstremizmit të Dhunshëm dhe Luftës kundër Terrorizmit përfshijnë qasje të integruar dhe të përbashkët të mbështetur nga KKPEDhLKT dhe përmes koordinimit dhe menaxhimit të Grupeve të Punës Shtetërore (GPSh) dhe grupeve operative të punës integruara Task Forces (të përhershme, tematike ose ad hoc). Secili grup punues i krijuar koordinohet nga një ministri udhëheqëse (bartëse e aktiviteteve).
Përveç kësaj, KKPEDhLKT rekomandon krijimin e Grupeve të Veçanta për Luftimin e Terrorizmit me qëllim të sigurimit të punës efikase në terren.

FIGURA 10. *QËLLIMI KOORDINUES I TË GJITHË QEVERISË / E GJITHË SHOQËRIA*

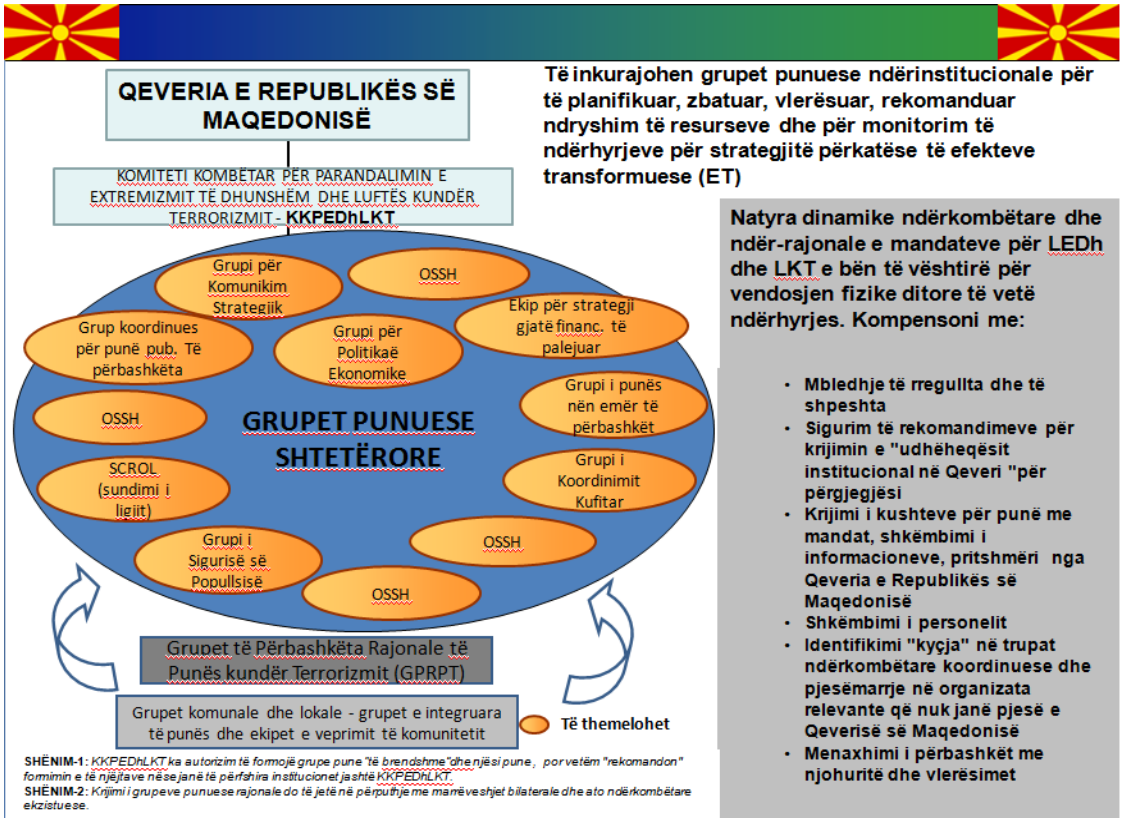

Figura 10 përshkruan shkurtimisht disa nga parimet bazë dhe qëndrimet e qasjes tonë të propozuar organizative si KKPEDhLKT për përpjekjet e zgjeruara dhe të lehtësuara të "harmonizuara" për të luftuar ekstremizmin dhe terrorizmin e dhunshëm si një trup kolektiv.

Ne propozojmë të fuqizohen grupet e punës ndër-institucionale (në nivel kombëtar dhe komunal, aty ku është e përshtatshme) për të planifikuar, zbatuar, vlerësuar dhe rekomanduar rishpërndarjen e resurseve tek autoritetet shtetërore ... si dhe për të monitoruar "bashkimin" e informacioneve dhe integrimin e përmirësuar për fusha specifike tematike të "efekteve transformuese".

PRIORITIZIMI

KKPEDhLKT, duke punuar me përfaqësuesit e të gjitha institucioneve dhe ministrive të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë që marrin pjesë në aktivitetet e PEDh dhe LKT, identifikuan pesë (5) prioritete kritike për "ndërtimin e kapaciteteve partnere", më të përshtatshme për investime jo proporcionale nga bashkësia ndërkombëtare donatore dhe për ekspertizën tematike dhe mbështetjen me ndihmë teknike:

Prioritete për financim për vitin e parë, për PEDh dhe LKT:

1. Forcimi i mëtejshëm i kapaciteteve institucionale të KKPEDhLKT
2. Përmirësimi i standardizimit nëpër platformat rajonale për shkëmbimin e të dhënave, përfshirë përpunimin e të dhënave; Krijimin e një programi dinamik dhe bazë të të dhënave, bazuar në analizën e rrjetit, për t'i përcaktuar kërcënimet që përshkallëzohen
3. 5. Ngritja e Ekipeve të Veprimit në Komunitetet (EVK) për të përmirësuar bashkëpunimin ndërmjet autoriteteve shtetërore, lokale dhe komuniteteve lokale, përmirësimin e trajnimit të punës policore në komunitet dhe prezencë
4. Themelimi i Grupeve Speciale të Integruara (Integrated Task Forces ITFs), përfshirë Task Forcën e Përbashkët Terroriste të Maqedonisë (MKD-JTTF) për përmirësimin e kontrollit kufitar, parandalimin dhe reagimin ndaj veprimeve kritikeë.
5. Themelimi i Grupeve të Punës Shtetërore (GPSh) për veprime të përqendruara me shumë agjenci rreth kësaj: Krijimi i Strategjisë Rajonale për PEDh dhe LT për Ballkanin Perëndimor, të udhëhequr nga MKD; Përfundimi i një sistemi të plotë për mbikëqyrje dhe kontroll kufitar

Projektimi i ndërtimit të mëtejshëm të kapaciteteve në bazë të nevojave dhe kërkesave, KKPEDhLKT ka identifikuar përbërjen e mëposhtme të objektivave specifike për PEDh dhe LKT (dhe aktivitetet përkatëse të matshme) si prioritete kryesore për qëllimet në vitet 2 deri në 5:

Prioritete për financim për vitet 2 deri në 5, për PEDh dhe LKT:

- Parandalimi i radikalizimit dhe rekrutimit të terroristëve duke forcuar bashkëpunimin bilateral, rajonal dhe ndërkombëtar (LT QËLLIMI STRATEGJIK: 1.5; PEDh QËLLIMI STRATEGJIK 2.2}
- Forcimi i kapaciteteve të institucioneve për ballafaqimin me "luftëtarët e huaj terroristë" {LT QËLLIMI STRATEGJIK: 1.4} në lidhje me një sërë masa të caktuara për zbulimin e hershëm të radikalizimit { PEDh QËLLIMI STRATEGJIK: 3.1}
- Parandalimi i radikalizimit nëpërmjet internetit {LT QËLLIMI STRATEGJIK: 1.3; PEDh QËLLIMI STRATEGJIK 1.4}
- Parandalimi i financimit të terrorizmit {LT QËLLIMI STRATEGJIK: 1.2}
- Përmirësimi i kapaciteteve përmes vlerësimeve, analizave dhe hulumtimeve në lidhje me radikalizimin dhe terrorizmin {LT QËLLIMI STRATEGJIK: 1.6; PEDh QËLLIMI STRATEGJIK 1.1}
- Forcimi i sistemeve të kontrollit të kufirit shtetëror (LT QËLLIMI STRATEGJIK: 2.1}
- Përmirësimi i koordinimit ndërqeveritar { LT QËLLIMI STRATEGJIK: 1.5; PEDh QËLLIMI STRATEGJIK 2.2}
- Forcimi i kapaciteteve të institucioneve relevante për t'iu përgjigjur sulmeve terroriste (LT QËLLIMI STRATEGJIK 4.1; PEDh QËLLIMI STRATEGJIK 4.3}

MONITORIMI dhe VLERËSIMI PËR PEDh

Institucionet përgjegjëse janë të detyruara të përmbushin detyrimet e Planeve të Veprimit për zbatimin e masave dhe aktiviteteve të parashikuara. Institucionet përgjegjëse do të raportojnë për nivelin e zbatimit për KKPEDhLKT.

KKPEDhLKT do të informojë Qeverinë e Republikës së Maqedonisë një herë në vit për statusin e realizimit të aktiviteteve të parapara në Strategjitë Kombëtare, gjegjësisht Planet e Veprimit.

Raporti gjithashtu do të përmbajë përfundime për institucionet e tjera relevante që nuk i kanë kryer aktivitetet sipas orarit të përcaktuar në Planin e Veprimit.

Organet mbikëqyrëse për zbatimin e masave dhe aktiviteteve për luftës kundër terrorizmit do të përcaktohen brenda Ministrisë së Punëve të Brendshme, Ministrisë së Mbrojtjes, Ministrisë së Financave, Ministrisë së Drejtësisë, Agjencisë së Inteligjencës dhe Prokurorisë Publike.

MATJA E PROGRESIT: Qëllimi i procesit të vlerësimit është i dyfishtë: 1) i japin vendimmarrësve në Republikën e Maqedonisë informacionin e nevojshëm për prioritizimin dhe shpërndarjen e drejtpërdrejtë të resurseve dhe përpjekjeve dhe 2) të informohen vendimmarrësit në nivel kombëtar, përmes raportimit të integruar.

RI KALIBRIMI

Strategjia parashikon zbatimin e aktiviteteve dhe masave të planifikuara në periudhën prej pesë (5) viteve, d.m.th., 2018-2022.

Fondet e nevojshme për zbatimin e kësaj strategjie do të mbulohen nga projektet dhe nga buxheti i Republikës së Maqedonisë, i cili gjithashtu do të bëjë një vlerësim financiar, si dhe mbështetje nga donatorë ndërkombëtare.

Harmonizimi i resurseve - dy parime të përgjithshme:

- Shtytja e procesit të llogaridhënies për resurset më poshtë, në nivelin më të ulët operativ; dhe
- Maksimizimi i përparësisë krahasuese të secilit lloj të mjeteve të resurseve.

AGJENDA HOLISTIKE PËR VEPRIM: Planifikimi i veprimit për parandalimin "gjithëpërfshirës" të ekstremizmit të dhunshëm dhe luftën kundër terrorizmit

Siç fillon ky dokument strategjik, ashtu edhe përfundon: duke diskutuar imperativat për të dalluar mes qëllimeve, mënyrave, metodave dhe mjeteve për të parandaluar ekstremizmin e dhunshëm dhe luftën kundër terrorizmit, njëkohësisht duke ndërtuar dhe gjetur burime për zbatimin e Planeve të Veprimit me një filozofi gjithëpërfshirëse dhe holistike dhe një sërë metodash për parandalimin dhe luftimin e tyre.

Qasja e Republikës së Maqedonisë në këto Strategji Kombëtare dhe më e rëndësishmja për Planet përkatëse të Veprimit, bën thirrje dhe paraqet synimet dhe përpjekje për *zbatimin e balancuar* të Strategjive Kombëtare të Republikës së Maqedonisë për Parandalimin e Ekstremizmit dhe Terrorizmit të Dhunshëm ... në përputhje me qasjen ndaj parimeve të strategjive dhe plan veprimeve të Kombeve të Bashkuara dhe Bashkimit Evropian.

Ndërsa Strategjitë Kombëtare po shndërrohen në plane veprimi, Republika e Maqedonisë do të vazhdojë përpjekjet tona të organizuara për të luftuar ekstremizmin e dhunshëm, në rrënjët dhe pikat e krijimit të tij, me mund dhe vëmendje të veçantë ndaj gatishmërisë, parandalimit dhe reagimit. Republika e Maqedonisë është e përkushtuar të zgjerojë përgjigjet, angazhimin e hershëm me rreziqet, kërcënimet dhe trajtimin e indikatorëve të ekstremizmit të dhunshëm; dhe faktorët që shpesh çojnë në terrorizëm dhe aktivitete terroriste.

Republika e Maqedonisë do të plotësojë parandalimin e ekstremizmit të dhunshëm me masa parandaluese. Marrja e parandalimit si pjesë integrale e një qasjeje gjithëpërfshirëse do të ndihmojë në angazhime me parakushtet që i theksojnë individët që të bashkohen me grupet e dhunshme ekstremiste; në vetvete, qasja parandaluese për të luftuar terrorizmin është e orientuar drejt "shenjave të hershme": Ashtu si me praktikën e parandalimit në përgjithësi, rezultatet mund të mos jenë menjëherë të dukshme dhe do të kërkojnë angazhimin tonë afatgjatë dhe të durueshëm.[14]

[14] E nxjerrë nga "Strategjia e Kombeve të Bashkuara për të Luftuar Terrorizmin, Plani i Veprimit për Parandalimin e Ekstremizmit të Dhunshëm", *Raport i Sekretarit Gjeneral*, 24 dhjetor 2015, f. 10.